

APEK

**Agencija za pošto in elektronske
komunikacije Republike Slovenije**
Stegne 7, p. p. 418
1001 Ljubljana
telefon: 01 583 63 00, faks: 01 511 11 01
e-naslov: info.box@apek.si, <http://www.apek.si>
davčna št.: 10482369

Poročilo o razvoju trga elektronskih komunikacij za četrto četrletje 2007

Ljubljana, 18.3.2008

Predmetno poročilo je informativne narave. Vsebuje podatke, pridobljene skozi četrletna in letna zbiranja ali drugače zbrane podatke. Analize, ki v tem poročilu niso vključene, so lahko vključene v naslednjem ali drugih poročilih Agencije. Agencija si pridružuje pravico odločanja o vsebini svojih poročil.
Predmetno poročilo je povzeto iz Letnega poročila Agencije za leto 2007.

Kazalo

Poročilo o razvoju trga elektronskih komunikacij za četrto četrtletje 2007.....	1
Kazalo	2
1. Aktivnosti Agencije na področju telekomunikacij v letu 2007	3
1.1. Širokopasovni dostop.....	4
1.2. Dostopovna infrastruktura	4
1.3. Fiksna telefonija	5
1.4. Mobilna telefonija	6
1.5. Prenos radiodifuznih vsebin do končnih uporabnikov	7
1.6. Učinkovito upravljanje s številskim prostorom	7
1.7. Skrb za končne uporabnike.....	9
2. Elektronske komunikacije	10
2.1. Stanje na trgu telekomunikacijskih storitev v letu 2007.....	10
2.1.1 Splošni pregled dogajanja na trgu telekomunikacijskih storitev	11
2.1.2. Konvergenčne storitve	14
2.2. Pregled trga telekomunikacij po posameznih sklopih	16
2.2.1 Širokopasovni dostop do interneta	16
2.2.2 Fiksna telefonija	22
2.2.3 Mobilna telefonija	27

APEK

**Agencija za pošto in elektronske
komunikacije Republike Slovenije**

Stegne 7, p. p. 418

1001 Ljubljana

telefon: 01 583 63 00, faks: 01 511 11 01

e-naslov: info.box@apek.si, <http://www.apek.si>

davčna št.: 10482369

1. Aktivnosti Agencije na področju telekomunikacij v letu 2007

Pričujoče četrtletno poročilo povzema delo Agencije in stanje na slovenskem trgu elektronskih komunikacij v celotnem letu 2007.

V 12. implementacijskem poročilu¹ je Evropska komisija pozitivno ocenila razmere na slovenskem trgu elektronskih komunikacij v Sloveniji in učinkovitost dela Agencije kot regulatornega organa. Poročilo je za Agencijo predstavljalo pomembno priznanje za njeno delo in hkrati vzpodbudo za nadaljnje aktivnosti v letu 2008. Pohvalo je ob koncu leta 2007 Agencija prejela tudi v Strateškem poročilu o prenovljeni Lizbonski strategiji, v katerem Evropska komisija ugotavlja, da v letih 2005-2007, med sicer dobrimi rezultati regulacije omrežnih industrij v Sloveniji, še posebej izstopajo telekomunikacije, za katere je bil v tem obdobju značilen vstop številnih novih operaterjev in padec cen.

Skladno z napotki Evropske komisije, podanimi v 12. implementacijskem poročilu, je Agencija v letu 2007 izvedla dodatne ukrepe na trgu fiksne telefonije. Družbi Telekom Slovenije d. d., (v nadaljevanju besedila Telekom Slovenije) je med drugim dopolnila obveznosti v zvezi z razvezavo krajevne zanke, vključno z novo cenovno metodologijo in zahtevami po izboljšanju pogojev za skupno lokacijo, ter uvedla cenovno kapico in medoperatersko ponudbo naročniških priključkov na področju dostopa do javnega telefonskega omrežja na fiksni lokaciji. Na trgu širokopasovnega dostopa je Agencija olajšala delo operaterjev, in sicer s pomočjo cenovne metodologije »maloprodajna cena minus« ter mobilnim operaterjem naložila obveznost postopnega prehoda na enotno (simetrično) ceno učinkovitega zaključevanja klicev. Kot splošno posledico učinkovite regulacije trga je opaziti trend sprememb tržnih deležev v korist alternativnih operaterjev tako na mobilnem kot tudi na ostalih trgih elektronskih komunikacij.

Agencija je v skladu z veljavno zakonodajo dolžna v rednih časovnih intervalih analizirati produktne in storitvene trge na določenem geografskem območju (upoštevni trgi) ter v zvezi s tem izdelati analizo o stanju konkurence na posameznem upoštevnem trgu. Skladno s to zahtevo je v letu 2007 zaključila 8 analiz o stanju konkurence na posameznih upoštevnih trgih in na podlagi opravljenih analiz, ob smiselnem upoštevanju mnenj zainteresirane javnosti, izdala 6 odločb, s katerimi je določila operaterje s pomembno tržno močjo ter jim naložila ustrezne obveznosti.

Agencija je v letu 2007 naredila pomemben korak v zbiranju podatkov s strani operaterjev, saj jim od konca lanskega leta 2007 zagotavlja elektronski vnos z zgodovino lastnih poročil in povečano varnostjo prenosa podatkov. S tem je omogočeno zbiranje v podatkovnem skladišču in še natančnejše relacijske analize med posameznimi podatkovnimi sklopi.

Z zavestjo o pomembnosti harmonizacije ter izmenjave znanj in izkušenj na mednarodni ravni se je Agencija v letu 2007 še bolj oprla na sodelovanje z regulatorji drugih držav članic Evropske unije ter z aktivnim sodelovanjem pri pripravi dokumentov Skupine evropskih regulatorjev (ERG) tudi sama pomembno prispevala k vseevropskim regulativnim usmeritvam.

Agencija bo tudi v letu 2008 delovala skladno s poslanstvom - vzpodbujanjem konkurenčnosti in razvoja na trgu elektronskih komunikacij ter skrbjo za dobrobit končnih uporabnikov. V sklopu predsedovanja Evropski uniji pa bo sodelovala s slovenskimi organi pri oblikovanju prenovljenega regulativnega okvira na področju elektronskih komunikacij.

¹http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecommlibrary/communications_reports/annualreports/12threport/index_en.htm

1.1. Širokopasovni dostop

Agencija je v letu 2007 ponovno opravila analizo upoštevne trga 12 »Širokopasovni dostop (medoperaterski trg)«. Ta je pokazala, da ima družba Telekom Slovenije na medoperaterskem trgu širokopasovnega dostopa še vedno status operaterja s pomembno tržno močjo ter da je potrebno njene obstoječe obveznosti ohraniti in jih v nekaterih točkah dopolniti. Agencija je zato družbi Telekom Slovenije z odločbo št. 3824-50/2007-3 z dne 11.10.2007 med drugim naložila tudi obveznost, da mora zagotoviti tako obliko dostopa z bitnim tokom, da bo operaterjem omogočal ponujanje IP telefonije (VoIP), IP televizije (IPTV) in videa na zahtevo (VoD) na maloprodajnem trgu. S tem bo alternativnim operaterjem, ki še niso v celoti dosegli vrha investicijske lestvice (npr. v razvezavo krajevne zanke oziroma v izgradnjo lastnega dostopovnega omrežja), omogočeno ponujanje zanimivejših storitev širokopasovnega dostopa na maloprodajnem trgu. Medoperaterski infrastrukturni produkti se z obveznostjo prilagajajo vedno močnejšemu trendu konvergence, od katerega pa imajo največjo korist ravno končni uporabniki.

V okviru obveznosti cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva je Agencija operaterju s pomembno tržno močjo družbi Telekom Slovenije poleg ohranitve obstoječe obveznosti stroškovne naravnosti cen na podlagi metode popolno alociranih stroškov (FAC) in tekočih stroškov (CCA), naložila tudi oblikovanje cen naročin oziroma zakupnin dostopa z bitnim tokom na ravni BRAS in ravni regijske oziroma nacionalne priključne točke na IP/MPLS omrežju po metodi »maloprodajna cena minus«. Agencija je vrednosti izračunala na podlagi podatkov družbe Telekom Slovenije vrednosti minusa pa se gibljejo med 43% in 66%, odvisno od hitrosti in načina povezave. Agencija je obveznost oblikovanja cen zakupnin dostopa z bitnim tokom po metodi »maloprodajna cena minus« naložila zaradi preprečitve oblikovanja »škarij cen« in s tem preizkusi razlike med maloprodajnimi in grosističnimi cenami širokopasovnega dostopa.

Agencija je v sklopu regulacije upoštevne trga za širokopasovni dostop na podlagi odločbe o obveznostih operaterja s pomembno tržno močjo, izdane v letu 2006, uvedla zoper družbo Telekom Slovenije postopek nadzora, v katerem je preverjala izpolnjevanje obveznosti cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva. V navedem postopku nadzora je Agencija v juliju izdala začasno odločbo, s katero je znižala cene za »Vzpostavitev navideznega kanala za storitev širokopasovnega dostopa med lokacijo končnega uporabnika in BRAS«.

Konec leta 2007 je Agencija na podlagi odločbe o obveznostih operaterja s pomembno tržno močjo, izdane meseca oktobra, pričela voditi nov postopek nadzora nad ugotavljanjem stroškovno naravnanih cen širokopasovnega dostopa, ki morajo biti oblikovane v skladu z naloženo metodologijo.

1.2. Dostopovna infrastruktura

Leto 2007 je Agencija začela z izdajo odločbe št. 38241-23/2006/6 z dne 16.1.2007, s katero je družbo Telekom Slovenije na podlagi ponovne analize upoštevne trga 11 »Razvezan dostop do krajevne zanke in podzanke z namenom zagotavljanja širokopasovnih in govornih storitev (medoperaterski trg)« ponovno določila za operaterja s pomembno tržno močjo in ji naložila že naložene obveznosti, ki jih je z namenom izboljšanja konkurenčnih razmer na trgu še dodatno dopolnila. Tako je družbi Telekom Slovenije med drugim naložila tudi obveznost, da v svoji vzorčni ponudbi določi pogodbene kazni v primeru zamude pri realizaciji posamezne izvedbe povsem razvezanega dostopa, sodostopa in skupne lokacije ter v primeru zamude pri odpravljanju posamezne napake. Na ta način se zagotavlja pravočasno in pošteno izvajanje obveznosti, ki so bile naložene družbi Telekom Slovenije ter se posredno s tem ustvarjajo tržne razmere, ki alternativnim operaterjem omogočajo vstop in delovanje na trgu. Z naložitvijo navedene obveznosti želi Agencija preprečiti zlorabe pomembne tržne moči ter vzpostaviti večjo disciplino, s tem pa zagotoviti konkurenčnejše razmere. Slovenija je ena redkih držav, ki je operaterju s pomembno tržno močjo naložila obveznost vključitve pogodbenih kazni v njegovo vzorčno ponudbo, vendar pa je naložitev te obveznosti kot učinkovito sredstvo ocenila tudi Skupina evropskih regulatorjev (ERG), ki jo je povzela v predlogu dobrih praks za regulacijo razvezanega dostopa do krajevne zanke in širokopasovnega dostopa.

Agencija je v postopku regulacije storitev elektronskih komunikacij razvezave krajevne zanke z odločbo družbi Telekom Slovenije naložila tudi obveznosti v zvezi s pokrivanjem stroškov in

cenovnega nadzora, ki vključujejo v prvem koraku nadgradnjo že obstoječe metodologije tekočih stroškov in popolne alokacije stroškov (FAC CCA) predvsem z bolj natančnim navodilom razporejanja stroškov, v drugem koraku pa implementacijo metodologije LRIC za storitve razvezanega dostopa do krajevne zanke in podzanke. Družba Telekom Slovenije je tako zavezana v mesecu marcu 2008 oblikovati in objaviti cene za obravnavane storitve ter hkrati zanje ločiti računovodske evidence. Agencija se je za spremembo metodologije odločila predvsem v luči spodbujanja učinkovite konkurence, saj metodologija inkrementalnih stroškov izključuje morebitno neučinkovitost operaterja.

Novost pri regulaciji na omenjenem trgu je tudi obveznost cenovnega nadzora, skladno s katero cena naročnine razvezave lokalne zanke ne sme biti višja od maloprodajne cene naročnine za enojčni priključek PSTN, kot tudi ne od cene medoperaterskega zakupa naročniških priključkov družbe Telekom Slovenije.

V okviru postopka nadzora nad ugotavljanjem izpolnjevanja obveznosti cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva na medoperaterskem trgu »Razvezan dostop do krajevne zanke in podzanke, z namenom zagotavljanja širokopasovnih in govornih storitev«, je Agencija meseca decembra 2007, po pridobitvi vseh potrebnih informacij za odločitev, izdala začasno odločbo, s katero je družbi Telekom Slovenije naložila odpravo neskladnosti in prilagoditev medoperaterskih cen storitev proizvodbe, priključnine, izključitve in prehoda.

1.3. Fiksna telefonija

V letu 2007 je Agencija opravila analizo upoštevanih trgov 1 in 2, in sicer »Dostop do javnega telefonskega omrežja na fiksni lokaciji za rezidenčne uporabnike (maloprodajni trg)« in »Dostop do javnega telefonskega omrežja na fiksni lokaciji za poslovne uporabnike (maloprodajni trg)«. Na podlagi odločb št. 3824-27/2007-3 z dne 8. 6. 2007 in št. 3824-28/2007-3 z dne 8.6.2007 je bila družba Telekom Slovenije določena za operaterja s pomembno tržno močjo na obeh navedenih trgih. Z odločbama so bile družbi Telekom Slovenije naložene obveznosti, ki omogočajo alternativnim operaterjem operaterski dostop do omrežja družbe Telekom Slovenije. Posledično lahko ti poleg storitev nacionalnih in mednarodnih klicev s pomočjo storitve predizbire in izbire ponudijo končnim uporabnikom tudi lasten naročniški priključek prek storitve medoperaterskega zakupa naročniških priključkov – WLR (*wholesale line rental*). Obenem je Agencija družbi Telekom Slovenije naložila še dve obveznosti, in sicer prepoved dajanja neupravičene prednosti določenim končnim uporabnikom in prepoved neutemeljenega združevanja storitev.

Agencija je uvedla tudi metodo cenovne kapice za naročnino za priključke PSTN in ISDN. Pri oblikovanju cenovne kapice (inflacija – X) je izhajala iz stroškov operaterja s pomembno tržno močjo ter pri tem dodatno upoštevala faktor povečanja produktivnosti in inflacijo. Cenovna kapica tako predvideva letno znižanje telefonskih naročnin za faktor X ob njihovem hkratnem zvišanju za odstotek ugotovljene inflacije za preteklo leto. Cene medoperaterskega zakupa naročniških priključkov pa se v skladu z odločbo oblikujejo po metodi »maloprodajna cena minus«, pri čemer znaša minus 10%.

Agencija je v zvezi z obveznostjo medoperaterskega zakupa naročniških priključkov izvedla nadzor ter odredila, da mora družba Telekom Slovenije zagotoviti nemoteno delovanje sistema naročanja ter javljanja in odpravljanja napak na zakupljenih priključkih.

Na segmentu fiksne telefonije je Agencija opravila tudi analize medoperaterskih trgov 8 »Posredovanje klicev s fiksne lokacije v javnem telefonskem omrežju«, 9 »Zaključevanje klicev v posamičnih javnih telefonskih omrežjih na fiksni lokaciji« in 10 »Tranzitne storitve v javnem fiksnem telefonskem omrežju«. Iz opravljenih analiz izhaja, da ima družba Telekom Slovenije pomembno tržno moč na upoštevanih trgih 8 in 10 ter da posledično ni učinkovite konkurence na teh trgih. Ključni pokazatelj o obstoju pomembne tržne moči je visok tržni delež, ki ga ima družba Telekom Slovenije na obeh upoštevanih trgih, in visoke vstopne ovire za nove operaterje. Agencija je po opravljeni analizi upoštevne trga 9 »Zaključevanje klicev v posamičnih javnih telefonskih omrežjih na fiksni lokaciji« ugotovila, da so na predmetnem upoštevni trgu operaterji s pomembno tržno močjo vsi delujoči operaterji, saj ima vsak izmed njih monopol pri zaključevanju klicev v lastnem omrežju.

V mesecu decembru 2007 je Agencija v okviru postopka nadzora nad izpolnjevanjem obveznosti cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva na medoperaterskih trgih posredovanja in zaključevanja klicev v posamičnih javnih telefonskih omrežjih na fiksni lokaciji (upoštevna trga 8 in 9)

izdala odločbo, s katero je družbi Telekom Slovenije naložila utemeljitev medoperaterskih cen storitev v skladu z naloženo obveznostjo oblikovanja cen po metodi popolno alociranih stroškov in tekočih stroškov (FAC CCA) ter odločila, da družba Telekom Slovenije do izpolnitve naloženih obveznosti veljavnih cen storitev ne sme spreminjati.

V obravnavanem letu je Agencija v postopku nadzora na upoštevem trgu dostopa do javnega telefonskega omrežja na fiksni lokaciji v zvezi s cenami storitev dostopa do storitev interneta prek klicnih števil 0880 xxxxx, 0889 xxxxx in 0888 xxxxx ugotavljala stroškovne kalkulacije posameznih cen ter uredila oblikovanje cen teh storitev skladno z naloženo obveznostjo.

1.4. Mobilna telefonija

Agencija je v začetku leta zaključila že drugo analizo upoštevne trga 16, ki obravnava medoperatersko zaključevanje klicev v posamičnih javnih mobilnih omrežjih in v mesecu aprilu 2007 izdala odločbi, s katerima je določila družbi Mobitel d. d., in Si.mobil d. d., za operaterja s pomembno tržno močjo na upoštevem trgu 16 »Zaključevanje govornih klicev v posamičnih javnih mobilnih omrežjih (medoperaterski trg)«. Z odločbama št. 3824-14/2007-3 z dne 13. 4. 2007 in št. 3824-13/2007-10 z dne 13. 4. 2007 je Agencija nadaljevala nekatere ukrepe, ki so bili obema operaterjema naloženi že v odločbah, izdanih na podlagi prve analize, nekatere ukrepe pa je prilagodila razmeram na trgu in ciljem, ki jih želi doseči. S tem namenom so bili nekateri od ukrepov nadgrajeni.

Družba Mobitel d. d., mora v prvem letu že implementirano metodologijo (metoda preteklih stroškov in metoda popolne alokacije stroškov - FAC HCA) dopolniti v smeri povečanja stroškovne učinkovitosti, v naslednjem letu pa preiti na cene, ki bodo temeljile na stroških učinkovitega zagotavljanja storitev, in sicer z izračunom stroškovne cene na podlagi metodologije dolgoročnih inkrementalnih stroškov (LRIC).

Družba Si.mobil d. d., mora svojo asimetrično ceno zaključevanja klicev v javnem mobilnem telefonskem omrežju, izračunano na podlagi metode preteklih stroškov in metode popolne alokacije stroškov (metoda FAC HCA) postopno približevati in izenačiti s stroškovno ceno učinkovitega operaterja. Postopno bosta oba regulirana operaterja dolžna preiti na cene, ki bodo odražale stroške učinkovitega zagotavljanja storitev po metodi LRIC. S temi ukrepi je Agencija zasledovala zlasti koristi končnih uporabnikov, saj je na dolgi rok nesprejemljivo, da bi ti za klice v omrežja drugih operaterjev plačevali bistveno več kot za klice v omrežje svojega operaterja, če za to ne obstaja stroškovna podlaga. Agencija s temi ukrepi sledi stališču Evropske komisije, po katerem dolgoročno vzdrževanje asimetrije medoperaterskih cen na mobilnih trgih ni sprejemljivo. Agencija je s 1. 9. 2007 operaterjema mobilnih omrežij družbi Mobitel d. d., in družbi Si.mobil d. d., naložila tudi izenačitev medoperaterskih cen zaključevanja klicev iz mobilnih in fiksnih omrežij. Naložena izenačitev pomeni bistveno znižanje cen, ki jih operaterji fiksnih omrežij plačujejo operaterjem mobilnih omrežij za vsako minuto klica iz fiksnega v mobilno omrežje, kar se je že odrazilo tudi na nižjih cenah za končne uporabnike.

V zvezi z upoštevem trgov zaključevanja klicev je Agencija poleg navedenih odločb na trg posegla tudi na pobudo operaterjev, ki so pri Agenciji sprožili medoperaterske spore. Pred izdajo novih odločb na upoštevem trgu 16 je Agencija posredovala v sporu med družbama Mobitel d. d., in Si.mobil d. d., ki se nista mogla sporazumeti o cenah zaključevanja klicev v njunih omrežjih. Agenciji je v posredovalnem postopku uspelo doseči dogovor med obema družbama, ki je veljal do izdaje predmetnih odločb. Rešila je tudi spor glede dostopa do storitev nacionalnega gostovanja in medomrežnega povezovanja med družbo Tušmobil d. o. o., in Mobitel d. d., ter spor v zvezi z dostopom do omrežja med družbama T-2 d. o. o. in Mobitel d. d. V zvezi z medomrežnim povezovanjem med družbama Tušmobil d. o. o. in Si.mobil d. d., je Agencija ukrepala v postopku nadzora.

Nacionalni regulatorni organi v državah članicah so opozarjali na nezmožnost uspešne cenovne regulacije mednarodnega gostovanja. Posledično sta Evropski parlament in Svet ukrepala z Uredbo o mednarodnem gostovanju, ki je določila najvišje veleprodajne in maloprodajne (»evrotarifa«) cene za govorne klice v mednarodnem gostovanju. Agencija je v zvezi z uredbo aktivno sodelovala pri pripravi mnenj znotraj ERG ter se usklajevala z direktoratom za elektronske komunikacije in operaterji. Po sprejemu uredbe je Agencija kot nacionalni regulatorni organ spremljala cene gostovanja pri slovenskih operaterjih.

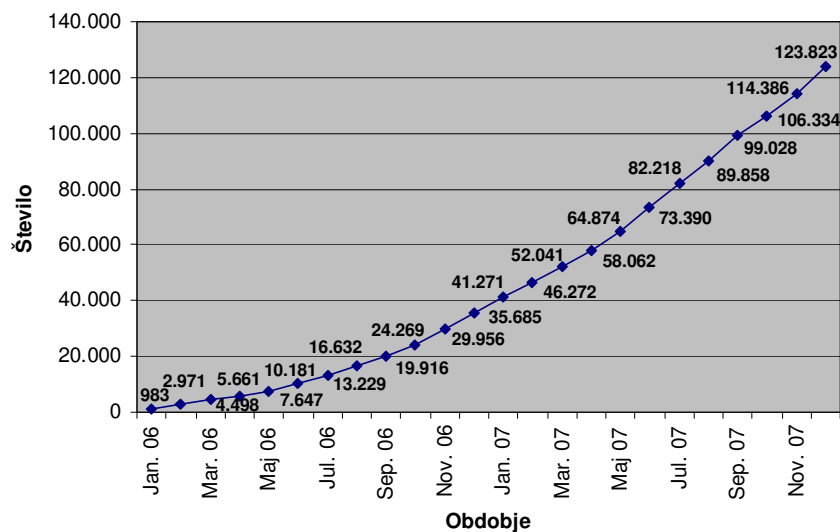
1.5. Prenos radiodifuznih vsebin do končnih uporabnikov

Na ravni Evropske unije je bila sprejeta odločitev o prehodu z analogne na digitalno radiodifuzijo, ki je bila na nacionalni ravni implementirana s Strategijo Republike Slovenije za prehod z analogne na digitalno radiodifuzijo, v kateri je bil kot skrajni rok za dokončen prehod na digitalni način oddajanja (in s tem za prenehanje oddajanja v analogni tehniki) določen začetek leta 2012. Glede na to, da so bile s strani Agencije dodeljene prve odločbe o dodelitvi radijskih frekvenc za digitalno radiodifuzijo in prva odločba o dodelitvi radijskih frekvenc za multipleks izključno Javnemu zavodu RTV Slovenija za lastne potrebe in da je bilo s strani Agencije ugotovljeno, da so kapacitete multipleksa večje od potreb lastnih programov Javnega zavoda RTV Slovenija, je Agencija konec leta 2007 opravila dodatno analizo trga za prenos televizijskih programov do končnih uporabnikov prek digitalnega prizemnega oddajnega omrežja. V opravljeni analizi je Agencija ugotovila, da je Javni zavod RTV Slovenija v okviru upoštevne trga 18 »Prenos radiodifuzne vsebine do končnih uporabnikov (medoperaterski trg)« operater s pomembno tržno močjo tudi za digitalno oddajanje ter posledično zanj predlagala obveznosti v zvezi z operaterskim dostopom.

1.6. Učinkovito upravljanje s številskim prostorom

Tudi v letu 2007 so uporabniki ob zamenjavi izvajalcev javno dostopnih telefonskih storitev uporabljali možnost prenosljivosti števil, ki je bila v Sloveniji uvedena v letu 2006, in s tem prispevali k nadaljnjemu razvoju konkurenčnosti trga. Tako je bilo po podatkih upravljavca centralne baze samo v letu 2007 prenesenih 88.148 števil oziroma od uvedbe prenosljivosti skupaj 123.842 števil (spodnji graf prikazuje podrobnejši pregled prenosljivosti mobilnih in fiksnih števil).

Graf št. 1: Prikaz podrobnejšega pregleda prenosljivosti mobilnih in fiksnih števil

Vir: APEK, 2008

Agencija je minulo leto v skladu z obveznostmi, ki ji jih nalagata 59. in 170. člen ZEKom sprejela nov Splošni akt o načrtu oštevilčenja. Besedilo akta je v največji meri ostalo enako do tedaj veljavnemu Pravilniku o načrtu oštevilčenja (Ur. l. RS, št. 57/05), je pa nov načrt oštevilčenja prinesel nekaj manjših sprememb in novosti, pa tudi ukinitve nekaterih odvečnih določil. V skladu z odločbo Evropske komisije o rezervaciji nacionalnega območja oštevilčenja, ki se začne s »116«, za usklajene številke za usklajene storitve z družbeno vrednostjo, so v novem načrtu na primer določene številke skrajšanega izbiranja 116QRT. Opredeljena so tudi območja števil skrajšanega izbiranja iz 19P(Q(R)), ki bodo namenjena dostopu do specifičnih nekomercialnih storitev operaterjev in za dostop do posebnih storitev oziroma služb javnega pomena, ki jih na področju celotne države opravljajo operaterji ter druge fizične ali pravne osebe, opredeljene v 62. členu ZEKom.

V letu 2007 je bil v skladu z določilom 62. člena ZEKom sprejet tudi nov Splošni akt o velikosti številskih blokov, za pridobitev katerih je treba vlogi priložiti projekt.

V zvezi z zavezanostjo Agencije, da dodeljuje šestmestne številke iz območja 116QRT, ki jih Evropska komisija določi v prilogah k omenjeni odločbi, je Agencija meseca oktobra in decembra 2007 javno pozvala interesente k oddaji vlog za dodelitev prvih števil, rezerviranih za nekatere storitve namenjenih usklajenim storitvam z družbeno vrednostjo. Pred iztekom roka za oddajo vlog je Agencija prejela eno vlogo za dodelitev številke 116123, rezervirane za telefonsko pomoč v duševni stiski.

V primerjavi s prejšnjimi leti v letu 2007 v splošnem ni bilo bistvenega odstopanja potreb operaterjev po dodelitvah posameznih elementov oštevilčenja, ki jih potrebujejo za dostop do storitev in delovanje svojih omrežij. Opazno je le nekoliko večje povpraševanje operaterjev, ki so šele krajši čas na trgu elektronskih komunikacij, po dodelitvah negeografskih števil iz območja 090 (premijske številke). Opazen je tudi večji obseg vrnjenih geografskih števil s strani največjega fiksnega operaterja, kar kaže na to, da zakonsko določilo o plačilu za uporabo elementov oštevilčenja sili k racionalni rabi.

Na dan 31. 12. 2007 je bilo v uradno evidenco Agencije vpisanih 36 operaterjev in drugih subjektov, ki so jim bili v preteklosti dodeljeni različni elementi oštevilčenja. Minulo leto je bilo zaradi prenehanja dejavnosti ali posledic pripojitev družb iz evidence izbrisanih pet operaterjev, trije operaterji pa so bili vpisani v evidenco. Izdano je bilo 55 novih odločb o dodelitvi elementov oštevilčenja in 27 odločb o razveljavitvi oziroma prenehanju odločb. Zaradi slednjega je zdaj celotno število izdanih in še veljavnih odločb o dodelitvi elementov oštevilčenja manjše kot leta 2006. Ob koncu leta 2007 je takih odločb 205.

V letu 2007 je Agencija vodila štiri postopke v zvezi s spremembo odločb po uradni dolžnosti, dva postopka sta bila na predlog vlagatelja ustavljena, tri vloge vlagateljev pa so bile zavrjene.

Tabela: Obseg dodeljenih oziroma vrnjenih elementov oštevilčenja v letu 2007

Tip številke	Dodeljeni elementi	Vrnjeni elementi
Geografske številke	130.000	2.469.000
Negeografske številke - uporaba v mobilnih omrežjih	1.580.000	100.000
Negeografske številke - VoIP	100.000	10.000
080 - številke brezplačnih storitev	420	160
090 – številke premijskih storitev	400	2.000
088 - številke za dostop do posebnih omrežij	7	8
089 – številke za daljinsko glasovanje	80	50
19P(Q(R)) - številke skrajšanega izbiranja	2	1
10PQ – predpone za izbiro operaterja	2	2
98MN – usmerjalne kode	4	3
NDC – nacionalne usmerjalne kode	9	2
DPC – kode nacionalnih signalizacijskih točk	6	5
ISPC – kode mednarodnih signalizacijskih točk	7	2
MNC – kode mobilnih omrežij	1	1
IIN – številke izdajateljeve oznake	4	-
DNC – identifikacijske kode podatkovnih omrežij	1	-

Vir: APEK, 2008

1.7. Skrb za končne uporabnike

Agencija je v letu 2007 po opravljenih analizah upoštevni trgov za dostop do javnega telefonskega omrežja na fiksni lokaciji naložila družbi Telekom Slovenije kot operaterju s pomembno tržno močjo ukrepe, ki neposredno ščitijo položaj končnega uporabnika v odnosu do operaterja. Pred mesecem septembrom 2005 so morali končni uporabniki, ki so želeli dostopati do interneta preko ADSL priključka, pri družbi Telekom Slovenije nadgraditi obstoječi PSTN priključek v ISDN priključek. Agencija je v okviru odločb 3824-27/2007-3 in 3824-28/2007-3 z dne 8.6.2007 družbi Telekom Slovenije naložila obveznost, po kateri mora ta operater naročnikom ISDN BA priključkov, ki so bili naročeni zaradi pogojevanja storitev ADSL s storitvami ISDN, na njihovo zahtevo omogočiti prehod na PSTN priključke, ne da bi ta prehod zaračunala. Obenem je Agencija družbi Telekom Slovenije prepovedala neutemeljeno združevanje storitev dostopa do omrežja s storitvijo ponujanja subvencionirane terminalne opreme, v okviru katere naročnikom PSTN ob naročilu subvencionirane terminalne opreme ne sme prepovedati odpovedi naročniškega razmerja oziroma določati pogodbenih kazni ali drugih dodatnih pogojev v primeru odpovedi naročniškega razmerja s strani naročnika.

Agencija pa za dobrobit končnih uporabnikov ni skrbela le prek nalaganja ukrepov na upoštevni trgih, temveč je temeljni skrbi, v smislu izvajanja zakonskih določb dodala obširnejše spremljanje uporabe in percepcije elektronskih komunikacij pri potrošnikih ter uvedla lastne brezplačne storitve, ki prispevajo k večji transparentnosti ponudbe in pravni varnosti uporabnikov.

V letu 2007 je Agencija prek zunanjega izvajalca, raziskovalne družbe Ninamedia, d. o. o., izvedla več raziskav o razvoju in trgu elektronskih komunikacij skozi oči končnih uporabnikov. Raziskavi o mesečnih izdatkih gospodinjstev za storitve elektronskih komunikacij (glej točko 8.2.1.1.) sta sledili raziskava o poznavanju izrazov s področja telekomunikacij in raziskava o uporabi mobilnih podatkovnih storitev. Z raziskavami pridobljeni podatki omogočajo Agenciji vpogled v odnos končnih uporabnikov do storitev elektronskih komunikacij, poznavanje izrazov pa kaže na stopnjo v življenjskem ciklu posamezne storitve. Vendar pa je iz izsledkov raziskave razvidno, da poznavanje novjših storitev s področja elektronskih komunikacij ni tako razširjeno, kot bi utegnili sklepati po rasti števila priključkov posameznih tehnologij, zato so potrebna nadaljnja prizadevanja za večje ozaveščanje končnih uporabnikov o tehnologijah in storitvah.

Zaradi zagotavljanja informacij o pravicah končnih uporabnikov je Agencija konec maja 2007 odprla brezplačno telefonsko številko 080 2735, na katero lahko uporabniki pokličejo Agencijo vsak delavnik med 9. in 11. uro. Storitve je uporabnikom bolj prijazna, saj pridobijo potrebne informacije takoj in brezplačno. Dnevno sprejemamo na omenjeno telefonsko številko večje število klicev, katerih število se še povečuje zaradi uvedbe novih storitev ali drugih aktualnih sprememb na slovenskem trgu elektronskih komunikacij, zaradi česar se uporabniki obračajo na Agencijo za pojasnila in svetovanje. V letu 2007 smo sprejeli približno 400 klicev.

Proti koncu leta 2007 je Agencija implementirala projekt zagotavljanja transparentnosti ponudbe operaterjev za končne uporabnike. S spletnim portalom www.komuniciraj.eu je Agencija končnim uporabnikom omogočila primerjavo ponudbe storitev vseh dostopnih operaterjev na enem mestu. Portal lahko uporabljajo tudi operaterji pri oblikovanju lastne cenovne politike, kar vpliva na nižje cene in boljšo ponudbo ter posledično višjo stopnjo konkurenčnosti. Na podlagi vprašanj in mnenj uporabnikov portala ter načrtov Agencije se bo portal še naprej izpopolnjeval in postajal vedno bolj uporaben pripomoček pri izbiri storitev na trgu elektronskih storitev.

2. Elektronske komunikacije

2.1. Stanje na trgu telekomunikacijskih storitev v letu 2007

Na slovenskem trgu elektronskih komunikacij je bilo leto 2007 v znamenju pomembnega povečevanja tržnih deležev alternativnih operaterjev. Dogodki, ki so se v minulem letu vrstili na slovenskem trgu elektronskih komunikacij, kažejo na nadaljnjo krepitev konkurenčnosti trga in napovedujejo trend povečevanja tržnih deležev alternativnih operaterjev. Konkurenčnost se odraža tudi v dostopnosti sodobnih storitev: do konca leta 2007 je Slovenija dosegla penetracijo širokopasovnega dostopa na gospodinjstva 50,4% in na prebivalce 17,1%.

V letu 2007 je še naprej upadala uporaba klasične fiksne telefonije. Zmanjšuje se tako število klasičnih (PSTN in ISDN) priključkov kot tudi število klicev (tako v domačem omrežju kot pri klicih v tujino). Klasično telefonijo postopoma nadomešča IP telefonija.

Dogajanje na trgu mobilne telefonije so v letu 2007 zaznamovale tehnološke spremembe in vstop novega infrastrukturnega operaterja. Drugi največji slovenski mobilni operater Si.mobil d.d. je v mesecu septembru 2007 za svoje končne uporabnike odprl omrežje UMTS, ki ga nadgrajuje tudi s tehnologijo HSDPA. S tehnologijo HSDPA pa je nadgrajevanje svojega UMTS omrežja v letu 2007 nadaljeval tudi Mobitel d. d. Konec meseca oktobra 2007 je začel ponujati storitve mobilne telefonije tretji mobilni operater, Tušmobil d. o. o., ki intenzivno gradi lastno GSM omrežje. V vmesnem času pokrivanje s signalom zagotavlja tudi z nacionalnim gostovanjem pri družbi Mobitel d. d.

Prenosljivost mobilnih in fiksnih števil, ki je mogoča že od začetka leta 2006, se je v letu 2007 dodobra uveljavila in omogočila enostavnejše prehajanje končnih uporabnikov med ponudniki storitev, saj lahko obdržijo obstoječo številko, kar je še posebej pomembno za poslovne uporabnike. Na prenosljivost števil so pozitivno vplivale tudi spremembe Splošnega akta o prenosljivosti števil.

Pri dostopu do interneta se je v letu 2007 močno zmanjšalo število priključkov s klicnim dostopom. Na maloprodajnem trgu fiksne širokopasovnega dostopa pa ostajajo vodilni uporabniki xDSL priključkov, ki jim sledijo uporabniki kabelskih priključkov.

Tako kot v letu 2006 se tudi v letu 2007 nadaljuje trend konvergence. Zasledimo dokončno uveljavitev storitve »triple play« oziroma »trojčka«, ki združuje fiksno telefonijo, širokopasovni internet in televizijo. Vse bolj se omenja tudi možnost fiksno-mobilne oblike konvergence. Konvergenca s seboj prinaša nadgradnjo obstoječih in uvajanje novih storitev. Pričakovati je prehajanje uporabnikov k operaterjem konvergenčnih storitev, saj bodo ti bolj konkurenčni, obenem pa bodo lahko ponudili tehnološko bolj zanimive storitve.

V letu 2007 je bilo zaznati intenzivno gradnjo optičnega dostopovnega omrežja s strani družbe Telekom Slovenije d. d. in družbe T-2 d. o. o. Gre za infrastrukturo, ki omogoča zelo visoke hitrosti prenosa podatkov in je primerna za vse sedanje in prihodnje elektronske storitve, kot so širokopasovni dostop do interneta, storitve IP telefonije, internetne televizije ter videa na zahtevo.

Tabela: Število v uradno evidenco vpisanih operaterjev/ponudnikov storitev po posameznih pomembnejših storitvah na dan 31. 12. 2007

Storitev	Število
Dostop do interneta	64
Klicni dostop	14
Širokopasovni xDSL dostop	10
Kabelski dostop	37
Optika do doma FTTH	8
Brezžični radijski dostop	12
Kabelski operaterji	73
Operaterji mobilne telefonije	

Operaterji	3
Ponudniki	6
Operaterji mednarodne govorne telefonije	27
Operaterji nacionalne govorne telefonije	22
Operaterji zakupljenih vodov	35

Vir: APEK, 2008

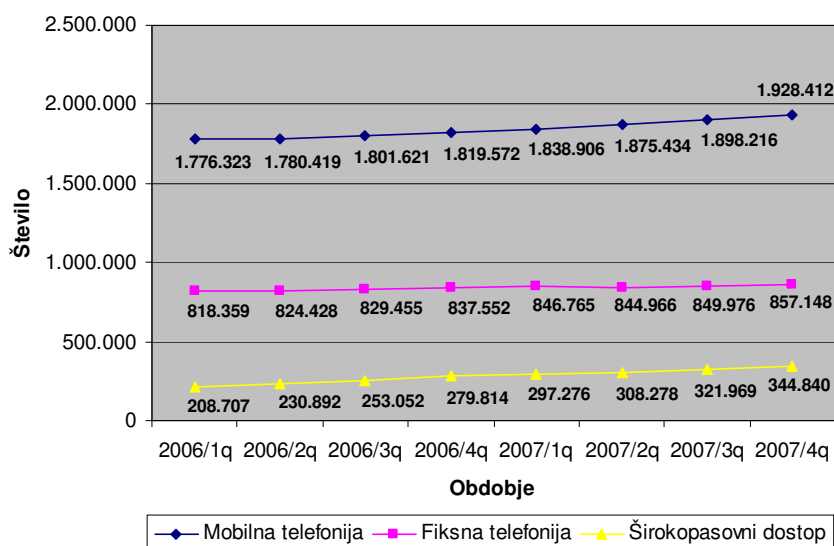
V letu 2007 je bilo v uradni evidenci Agencije opravljenih 137 sprememb na podlagi obvestil, prejetih s strani operaterjev, na podlagi katerih je Agencija izdala potrebna potrdila. V to število so všteta tudi na novo izdana potrdila zaradi spremembe Splošnega akta o spremembah in dopolnitvah splošnega akta o vsebini in obliki obvestila o zagotavljanju javnih komunikacijskih omrežij oziroma izvajanju javnih komunikacijskih storitev.

2.1.1 Splošni pregled dogajanja na trgu telekomunikacijskih storitev

Elektronske komunikacijske storitve predstavljajo prenos signalov po elektronskih komunikacijskih omrežjih. Med elektronske komunikacijske storitve sodijo tako telekomunikacijske storitve (te zajemajo predvsem storitve zagotavljanja širokopolovnega dostopa do interneta ter storitve fiksne in mobilne telefonije) kakor tudi storitve prenosa radiodifuznih vsebin. V tesni povezavi z opisanimi storitvami pa je tudi zagotavljanje prenosne infrastrukture, saj izvajanje storitev elektronskih komunikacij brez slednje ni mogoče. Skladno s tem je pregled trga elektronskih komunikacij razdeljen na ustrezne vsebinske sklope.

V nadaljevanju poglavja so prikazani podrobnejši podatki, ki prikazujejo razmerja med storitvami širokopolovnega dostopa do interneta, fiksne telefonije in mobilne telefonije na maloprodajnih trgih. Razmerja med storitvami so opredeljena na podlagi primerjave števila priključkov (oziroma v primeru mobilne telefonije števila aktivnih uporabnikov), na podlagi deleža prihodkov iz naslova predhodno navedenih vrst storitev ter na podlagi prihodka na priključek (oziroma v primeru mobilne telefonije na aktivnega uporabnika). Število priključkov vsebuje vse aktivne uporabnike, rezidenčne in poslovne.

Graf št. 1: Število priključkov ali aktivnih uporabnikov

Vir: APEK, 2008

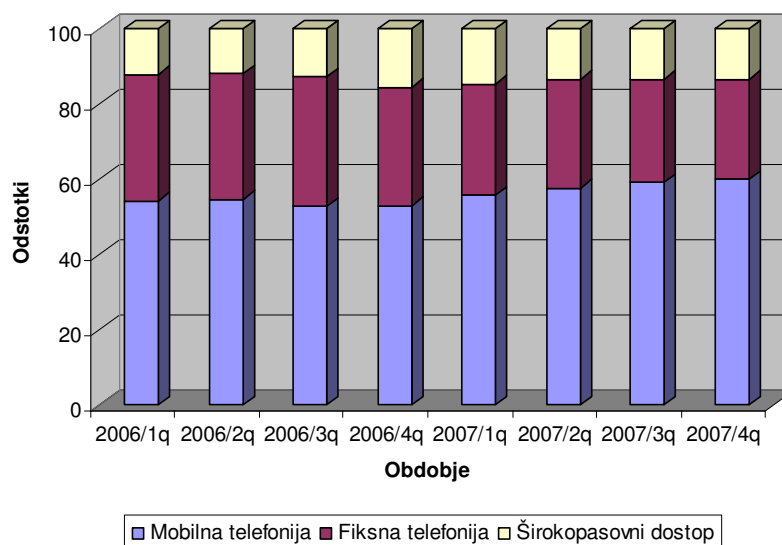
Po kriteriju števila priključkov oziroma aktivnih uporabnikov je razvidno, da ima največ aktivnih uporabnikov mobilna telefonija. V primerjavi z letom 2006 število aktivnih uporabnikov v letu 2007 še vedno narašča, kar je rezultat konkurenčnega okolja, ponudbe novih, tehnološko bolj zanimivih ter dovršenih storitev, ponudbe modernih mobilnih telefonskih aparatov in nenazadnje tudi posedovanja

večjega števila mobilnih telefonskih aparatov oziroma SIM kartic enega uporabnika. V primerjavi s koncem leta 2006 se je konec leta 2007 število aktivnih uporabnikov povečalo za slabih 6%.

V letu 2007 je iz grafa mogoče razbrati minimalno naraščanje števila priključkov fiksne telefonije, in sicer samo za 2,3 % (2007/4 glede na 2006/4). Dejansko se zmanjšuje število klasičnih (PSTN in ISDN) telefonskih priključkov, narašča pa število priključkov IP telefonije.

Število priključkov fiksne širokopasovnega dostopa stalno narašča in se je od konca leta 2006 zvišalo za 23,2%. Razlogov za takšno stanje na trgu je več, med poglavitnimi lahko naštejemo uvajanje novih tehnologij, konvergenco in izredno močno konkurenco na tem segmentu elektronskih komunikacijskih storitev.

Graf št. 2: Deleži prihodkov po storitvah

	2006/1q	2006/2q	2006/3q	2006/4q	2007/1q	2007/2q	2007/3q	2007/4q
Mobilna telefonija	54,3	54,7	52,7	52,9	55,8	57,7	59,1	59,9
Fiksna telefonija	33,4	33,2	34,5	31,5	29,6	28,8	27,5	26,6
Širokopasovni dostop	12,3	12,1	12,9	15,6	14,7	13,5	13,5	13,5

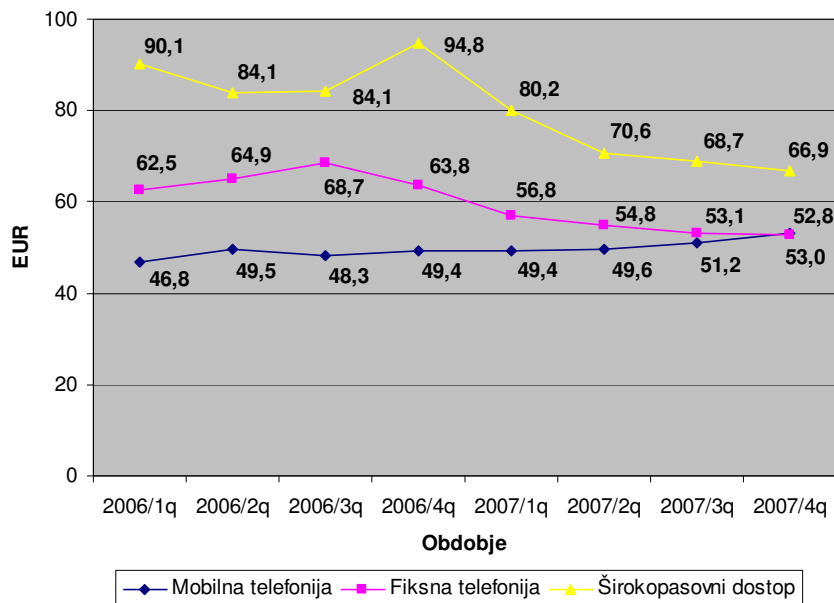
Vir: APEK, 2008

Razmerja med posameznimi storitvami, izražena skozi prihodke, so razvidna iz zgornjega grafa. Pri kriteriju prihodka na posamezno maloprodajno storitev so bili pri storitvah fiksne telefonije upoštevani prihodki iz naslova priključnin, naročnin in prometa, pri storitvah mobilne telefonije pa poleg teh še prihodki iz posredovanja govornih klicev, SMS in MMS. Pri širokopasovnem dostopu so bili upoštevani prihodki iz naročnin, priključnin in uporabe, medtem ko prihodki iz naslova prodaje terminalske opreme niso upoštevani pri nobeni od analiziranih storitev.

Tudi v letu 2007 je največji prihodek iz naslova storitev mobilne telefonije. Glede na veliko večji razkorak pri številu uporabnikov ji sledi fiksna telefonija, katere prihodek se počasi zmanjšuje. Prihodek z naslova širokopasovnega dostopa je najnižji v primerjavi z obema omenjenima storitvama.

V zadnjem četrtletju je glede na celotne prihodke najbolj padel prihodek fiksni telefoniji, in sicer za 0,9 odstotne točke glede na tretje četrtletje oziroma 6,8 odstotne točke glede na začetek leta 2006. Delež prihodka iz naslova storitev mobilne telefonije je od začetka do konca leta 2007 narasel za 4,1 odstotne točke. Prihodek iz naslova ponujanja storitev širokopasovnega dostopa do interneta je v začetku leta 2007 celo padel, vendar je v nadaljevanju mogoče zaslediti njegovo zelo počasno rast. Delež prihodka iz naslova storitev širokopasovnega dostopa do interneta je glede na konec leta 2006 sprva v prvem in drugem četrtletju padel skupaj za 2,1 odstotni točki in se do konca leta 2007 ni več spreminjal.

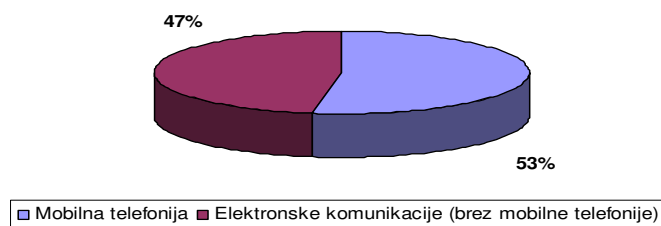
Graf št. 3: Prihodek na priključek ali aktivnega uporabnika

Vir: APEK, 2008

V letu 2007 je na zgornjem grafu viden padec povprečnih prihodkov na priključek pri širokopasovnem dostopu predvsem zaradi pritiska kabelskih operaterjev, ki so v večjem številu začeli ponujati IP telefonijo prek svojih kabelskih sistemov, kar je imelo za posledico znižanje cen storitev na splošno. V primerjavi s koncem leta 2006 je povprečni prihodek iz tega naslova konec leta 2007 padel za 27,9 odstotnih točk. Zaradi želje kabelskih operaterjev po pridobitvi čim večjega števila končnih uporabnikov, želijo ti slednje prepričati z ugodnimi ponudbami različnih kombinacij kabelskih internetnih storitev. V drugi polovici leta se je stanje ustalilo. Glede na isto obdobje je povprečni prihodek na aktivnega uporabnika mobilne telefonije zrasel za 3,6 odstotne točke, medtem ko je povprečni prihodek na priključek fiksne telefonije padel za 11 odstotnih točk.

Graf št. 5: Izdatki gospodinjstev za storitve elektronskih komunikacij

Vir: APEK, 2008

Tudi v letošnjem letnem poročilu Agencija, kot dodatni pokazatelj stanja na trgu, predstavlja podatke raziskave o mesečnih izdatkih slovenskih gospodinjstev za storitve elektronskih komunikacij, ki jo je za Agencijo opravil zunanji izvajalec, raziskovalna družba Ninamedia d. o. o. Z raziskavo o mesečnih izdatkih gospodinjstev za storitve elektronskih komunikacij za mesec september 2007 je Agencija preverjala višino izdatkov za elektronske komunikacije glede na povprečno mesečno plačo v gospodinjstvu. V raziskavi je bilo zajetih 1000 naključno izbranih gospodinjstev. Mesečni izdatek za elektronske komunikacije (brez mobilnega telefona) je znašal v povprečju 40,98 EUR na gospodinjstvo, kar predstavlja 4,99% povprečne mesečne neto plače v Sloveniji. Mesečni izdatki za mobilne telefone, ki so v lasti anketirancev ali njihovih družinskih članov, pa so v povprečju znašali 45,36 EUR na gospodinjstvo, kar predstavlja 5,53% povprečne mesečne neto plače v Sloveniji. Iz tega sledi, da se izdatki gospodinjstev mesečno odstotkovno porazdelijo na naslednji način: 53% na mobilno telefonijo in 47% na ostale elektronske komunikacije. V raziskavi je zajetih največ

anketirancev, ki so dejali, da v gospodinjstvu uporabljajo en mobilni telefon (29,0%), sledijo tisti, ki imajo dva (26,2%), tri (17,7%) in štiri (16,2%) mobilne telefone.

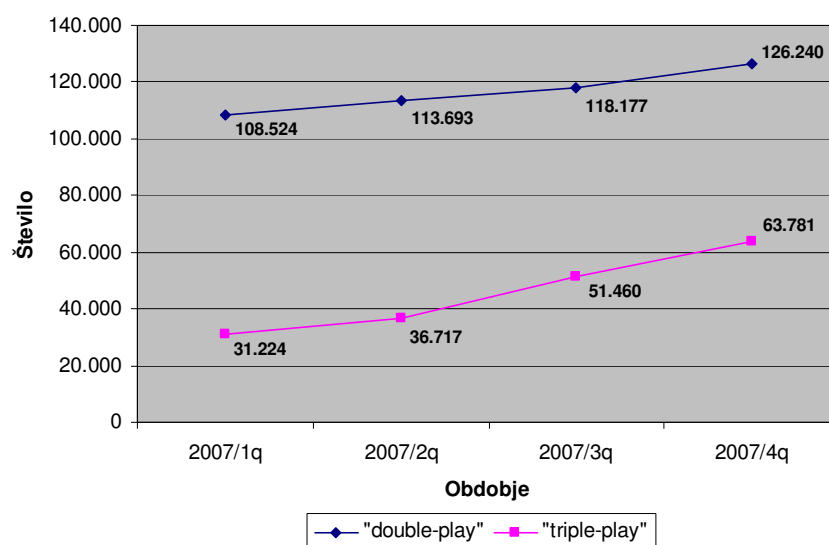
2.1.2. Konvergenčne storitve

Na trgu elektronskih komunikacij je bilo mogoče v preteklem letu opaziti nadaljevanje trenda konvergence. S konvergenco v splošnem označujemo zблиževanje obstoječih omrežij za prenos govora, omrežij za prenos podatkov in omrežij za prenos radiodifuznih vsebin. To zблиževanje spremlja integracija oziroma zlivanje storitev, oboje pa predstavlja eno od najpomembnejših smernic globalnega razvoja elektronskih komunikacij. Pod vplivom konvergence so se na trgu pričele pojavljati nove storitve oziroma produkti, obstoječe pa se nadgrajujejo in postajajo dostopne najširšemu krogu končnih uporabnikov. Ti se vedno bolj zavedajo prednosti, ki jih konvergenca skupaj z uvajanjem novih tehnologij prinaša, kar ustvarja dodatno povpraševanje na trgu. Prav tako pa so se na konvergenco ustrezno odzvali tudi operaterji, saj vlagajo znatne napore v razvoj novih tehnologij in investirajo v dostopna omrežja, kar je po eni strani posledica povečanega povpraševanja, po drugi strani pa posledica želje po utrditvi tehnološkega in ekonomskega položaja na trgu.

Agencija je pri svojem delovanju spremljala in upoštevala tudi omenjene trende ter v okviru tega družbi Telekom Slovenije, kot operaterju s pomembno tržno močjo na trgu »Širokopasovni dostop (medoperaterski trg)« že naložene obveznosti dopolnila z naložitvijo obveznosti, da mora zagotoviti tako obliko dostopa z bitnim tokom, ki bo alternativnim operaterjem omogočala ponujanje konvergenčnih storitev na maloprodajnem trgu. Istočasno se je Agencija v letu 2007 vključila v projektno skupino za konvergenco pri ERG, v okviru katere je aktivno sodelovala pri sooblikovanju panevropske regulatorne politike na omenjenem področju.

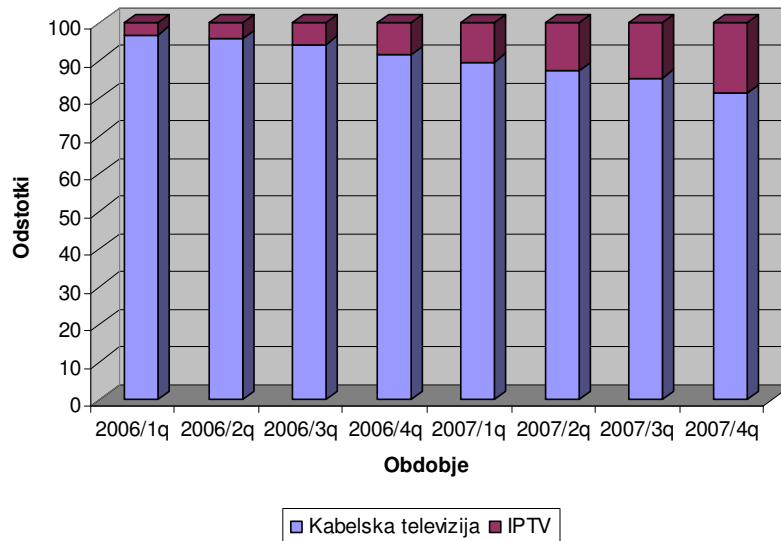
Nagel razvoj doživlja storitev »triple play«, torej storitev, pri kateri ima naročnik z enim operaterjem sklenjeno pogodbo za fiksno (IP) telefonijo, širokopasovni internet in televizijo, ta pa mu za navedene storitve izda enoten račun. »Double play« pomeni kombinacijo dveh izmed navedenih storitev. V letu 2007 se je povečalo število operaterjev, ki ponujajo storitev »triple play« na sedem operaterjev, k čemur sta pomembno pripomogla Agencija, in sicer z odločbo o regulaciji razvezanega dostopa do krajevne zanke in širokopasovnega dostopa ter dejstvo, da so omenjeno storitev začeli ponujati tudi kabelski operaterji. Ponudbo storitve »quadruple play«, pri kateri gre za fiksno-mobilno obliko konvergence, je mogoče pričakovati že v letu 2008. Konvergenca tako pomembno vpliva na razvoj trga v smeri večje konkurenčnosti, saj omogoča ponujanje novih storitev, s tem pa tržno priložnost za alternativne operaterje.

Graf št. 6: Število »triple-play« priključkov

Iz zgornjega grafa je razvidno, da je število naročnikov na storitev »double-play« (dvojček) še vedno največje, vendar pa število priključkov na storitev »triple-play« (trojček) skozi opazovano obdobje hitro narašča, kar je povezano z vedno opaznejšim trendom konvergence na trgu ter s prednostmi, ki jih ta za končne uporabnike prinaša.

Graf št. 7: Razmerje med priključki IPTV in kableske televizije

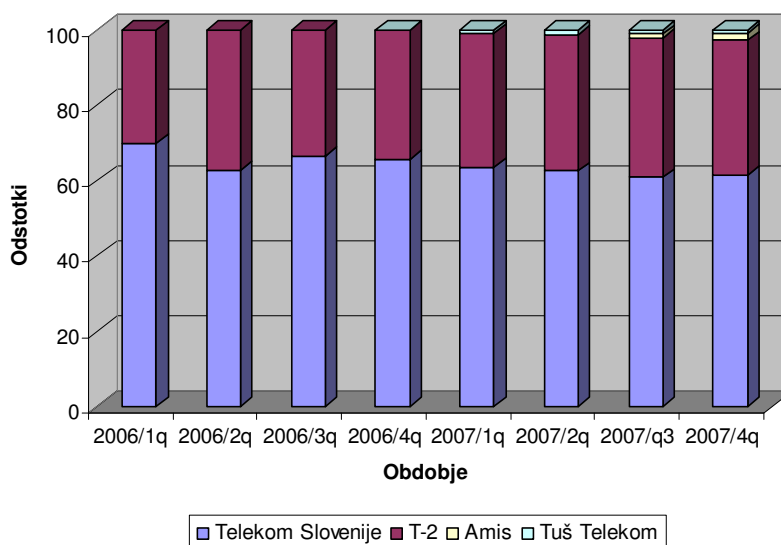

	2006/1q	2006/2q	2006/3q	2006/4q	2007/1q	2007/2q	2007/3q	2007/4q
Kabelska televizija	96,7	95,6	94,1	91,5	89,4	87,3	85,2	81,1
IPTV	3,3	4,4	5,9	8,5	10,6	12,7	14,8	18,9

Vir: APEK, 2008

V letu 2007 je opazno nadaljnje padanje deleža kableskih priključkov, ki pa kljub temu še vedno predstavljajo več kot 80% skupnega števila kableskih in IPTV priključkov.

Graf št. 8: Tržni deleži ponudnikov IPTV storitev

	2006/1q	2006/2q	2006/3q	2006/4q	2007/1q	2007/2q	2007/3q	2007/4q
Telekom Slovenije	69,9	62,6	66,5	65,6	63,6	62,6	60,8	61,4
T-2	30,1	37,4	33,5	34,3	35,4	36,0	37,0	35,8
Amis							1,1	1,9
Tuš Telekom				0,1	1,0	1,4	1,1	0,9

Vir: APEK, 2008

V letu 2007 so IPTV storitev ponujali štirje operaterji. Tržni deleži družbe Telekom Slovenije se je v letu 2007 nekoliko zmanjšal, medtem ko so se tržni deleži družb T-2 d. o. o., Amis d. o. o. in Tuš Telekom d. d. povečali.

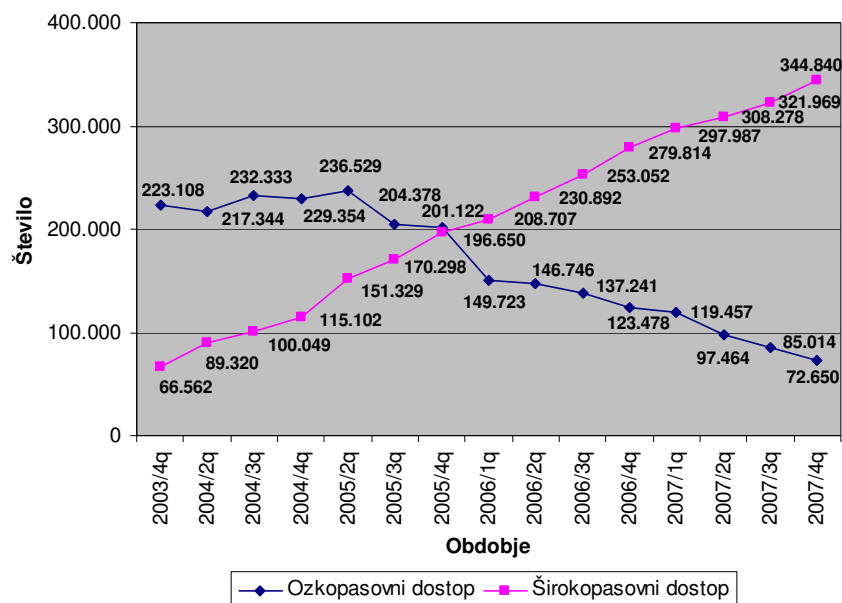
2.2. Pregled trga telekomunikacij po posameznih sklopih

2.2.1 Širokopasovni dostop do interneta

Širokopasovni dostop do interneta je eno glavnih gonil razvoja informacijske družbe v Evropi, saj pomembno prispeva k razvoju e-trgovanja in pojava novih elektronskih distribucijskih poti. Širokopasovni dostop na fiksni lokaciji se najpogosteje zagotavlja prek xDSL tehnologij, ki uporabljajo bakrene krajevne zanke javnega telefonskega omrežja, prek kabelskih omrežij in vse pogosteje tudi prek optičnih vlaken.

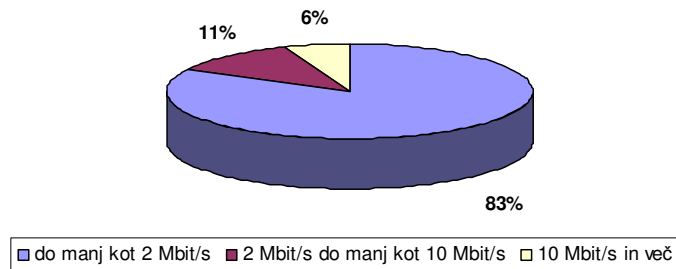
V letu 2007 se je tako nadaljevala tendenca naglega naraščanja števila širokopasovnih priključkov in padanja števila priključkov klicnega dostopa, kar je razvidno tudi iz spodnjega grafa. Navedeno dogajanje na trgu lahko povežemo z vedno opaznejšo konvergenco, z visokim tržnim potencialom, s trendi razvoja komunikacijske tehnologije in predvsem z dostopno ceno zaradi močne konkurence.

Graf št. 9: Internetni priključki po tipu dostopa

Vir: APEK, 2008

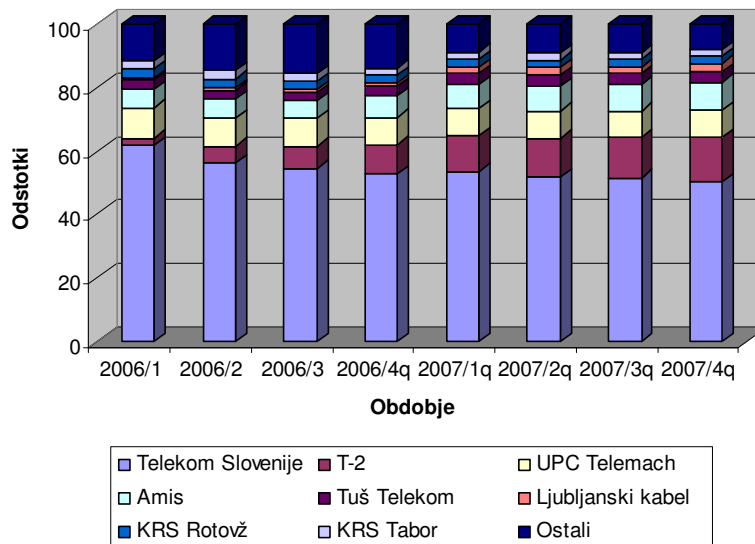
Graf št. 10: Deleži širokopasovnih priključkov glede na hitrost dostopa

Vir: APEK, 2008

Primerjava širokopasovnih priključkov glede na hitrost dostopa nam pokaže, da se še vedno kar 83% vseh uporabnikov odloča za hitrost nižjo od 2 Mbit/s.

Graf št. 11: Tržni deleži operaterjev fiksnega širokopasovnega dostopa po številu priključkov

	2006/1q	2006/2q	2006/3q	2006/4q	2007/1q	2007/2q	2007/3q	2007/4q
Telekom Slovenije	62,0	56,4	54,6	52,9	53,5	51,9	51,5	50,2
T-2	2,1	5,2	7,0	9,1	11,3	12,1	12,7	14,2
UPC Telemach	9,5	9,0	8,6	8,6	8,5	8,6	8,5	8,5
Amis	6,0	5,8	5,5	6,8	7,5	7,8	8,2	8,8
Tuš Telekom	2,9	2,8	2,8	3,0	3,5	3,6	3,5	3,3
Ljubljanski kabel	0,5	0,7	0,8	1,0	2,1	2,3	2,3	2,7
KRS Rotovž	3,1	2,9	2,7	2,5	2,4	2,4	2,3	2,1
KRS Tabor	2,5	2,6	2,5	2,3	2,3	2,3	2,1	2,0
Ostali	11,4	14,7	15,5	13,8	8,7	9,0	9,0	8,2

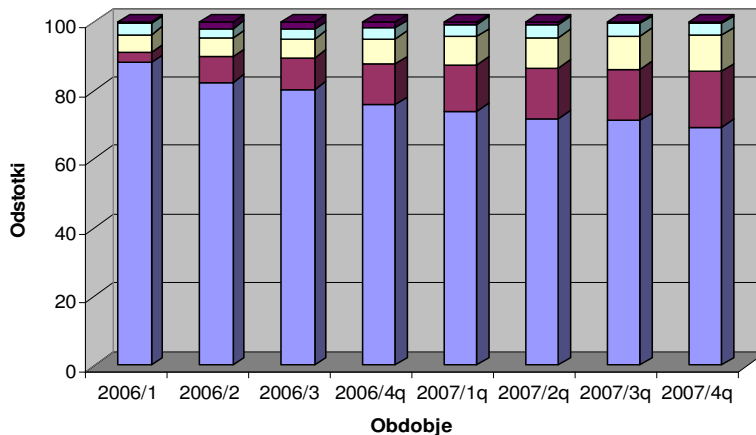
Vir: APEK, 2008

Po uradnem registru Agencije na slovenskem trgu ponuja dostop do interneta 64 operaterjev. Zgornji graf prikazuje tržne deleže največjih operaterjev, kjer ima glede na število priključkov največji tržni delež družba Telekom Slovenije sledijo pa ji družba T-2 d. o. o., kabelski operater UPC Telemach d. o. o. in družba Amis d. o. o. Iz grafa je razvidno postopno upadanje tržnega deleža fiksnega širokopasovnega dostopa po številu priključkov družbe Telekom Slovenije ter naraščanje tržnih deležev alternativnih operaterjev v letu 2007. Naveden trend lahko povežemo z učinkovito regulacijo Agencije na medoperaterskih trgih za širokopasovni dostop in razvezan dostop do krajevne zanke, ponujanjem konkurenčnejših storitev in skladno s tem večjega prehoda končnih uporabnikov k alternativnim operaterjem. Enak trend je opaziti tudi pri gibanju tržnih deležev xDSL priključkov posameznih operaterjev v letu 2007, kar je razvidno iz spodnjega grafa. Tržni delež družbe Telekom

Slovenije je kljub opaznemu padanju še vedno nekoliko nad evropskim povprečjem, vendar pa se temu naglo približuje, kar kaže na dosedanje pravilno reguliranje trga s strani Agencije.

Graf št. 12: Tržni deleži xDSL priključkov po operaterjih

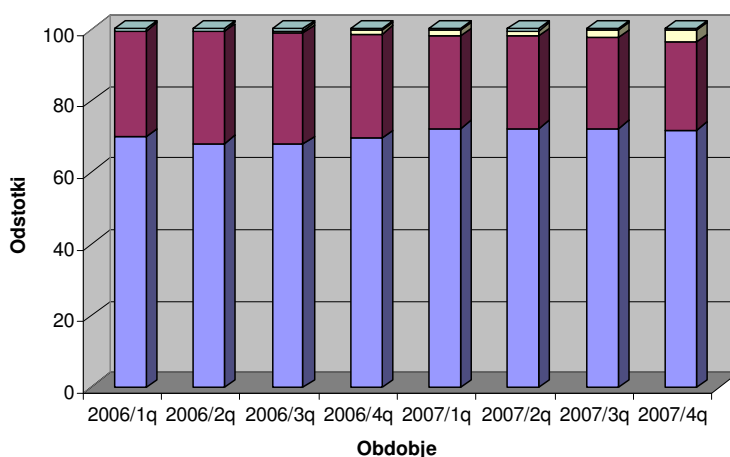

	2006/1q	2006/2q	2006/3q	2006/4q	2007/1q	2007/2q	2007/3q	2007/4q
Telekom Slovenije	88,1	82,5	80,3	76,0	74,1	71,8	71,2	69,4
T-2	3,0	7,2	9,3	11,8	13,5	14,8	15,0	16,2
Amis	5,4	5,5	5,4	7,3	8,1	9,0	9,7	10,5
Tuš Telekom	3,1	2,8	2,9	3,1	3,7	3,8	3,6	3,5
Ostali	0,5	1,9	2,1	1,8	0,7	0,7	0,5	0,5

Vir: APEK, 2008

Grosistični širokopasovni dostop z bitnim tokom za ponujanje xDSL storitev ponuja le družba Telekom Slovenije, medtem ko preostali operaterji zagotavljajo širokopasovni dostop samo na maloprodajni ravni, prek zakupa infrastrukture, ki je v lasti drugih subjektov, družba T-2 d.o.o. pa ponuja širokopasovni dostop na maloprodajnem trgu tudi prek svoje lastne optične dostopovne infrastrukture.

Graf št. 13: Gibanje deležev širokopasovnih tehnologij

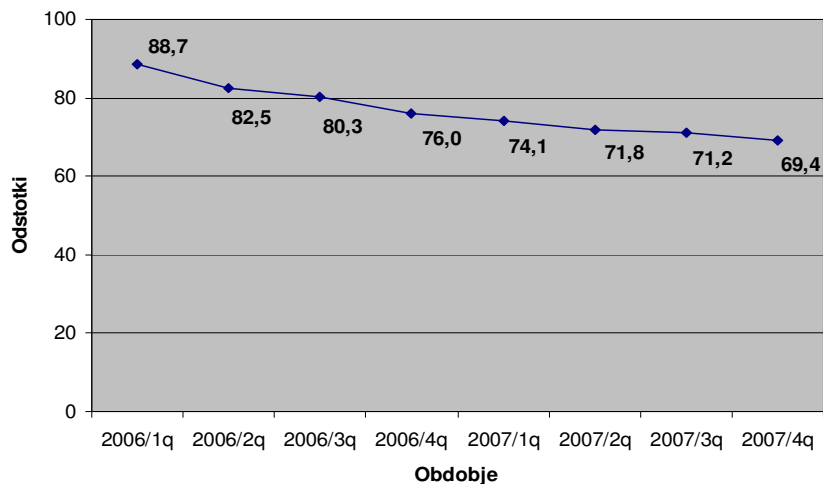

	2006/1q	2006/2q	2006/3q	2006/4q	2007/1q	2007/2q	2007/3q	2007/4q
xDSL	69,8	68,0	67,8	69,5	72,2	72,2	72,1	71,7
Kabelski modem	29,6	31,2	31,0	29,1	25,8	25,7	25,4	24,7
FTTH	0,0	0,4	0,8	1,0	1,6	1,6	2,1	3,2
Ostale tehnologije	0,5	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4

Vir: APEK, 2008

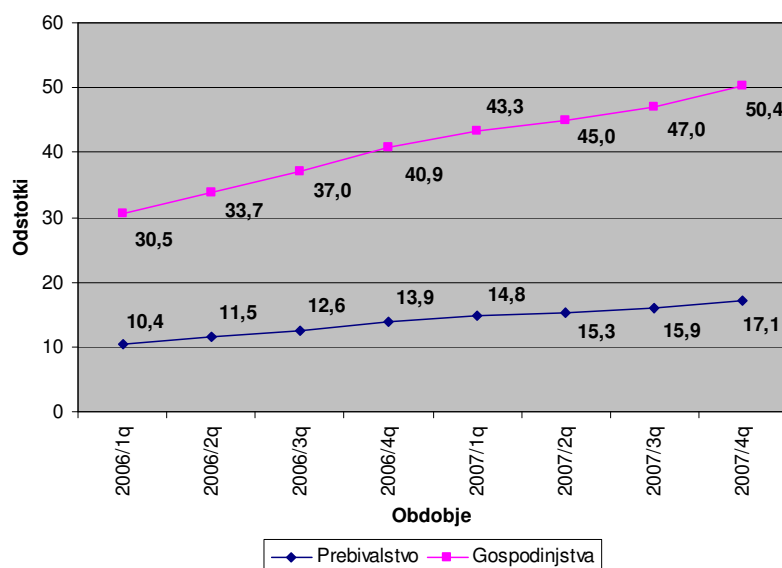
Po podatkih Agencije je v letu 2007 prek 70% uporabnikov širokopalovnega dostopa dostopalo do interneta preko xDSL tehnologije, preko kablanskega dostopa pa okoli 25 %. V primerjavi s preteklim letom je opaziti rahel porast deleža končnih uporabnikov, ki dostopajo do interneta preko xDSL tehnologije in preko optičnih vlaken, medtem ko se je delež uporabnikov, ki dostopajo do širokopalovnega interneta preko kablanskega omrežja, zmanjšal. Dostop preko xDSL tehnologije še vedno predstavlja prevladujočo obliko širokopalovnega dostopa do interneta. V letu 2007 sta družbi T-2 d. o. o. in Telekom Slovenije v večjem obsegu pričeli na trgu ponujati tudi širokopalovni dostop preko optike do doma (FTTH), ki jo trenutno gradita predvsem v večjih urbanih naseljih, kjer je gradnja takega omrežja lahko prej ekonomsko upravičena.

Graf št. 14: Tržni delež družbe Telekom Slovenije po xDSL priključkih

V opazovanem obdobju smo bili priča postopnem upadanju deleža družbe Telekom Slovenije glede na število xDSL priključkov, ki je v letu 2007 upadel za vsega skupaj 6,6 odstotnih točk, v primerjavi s preteklim letom pa za kar 19,3 odstotnih točk, kot je razvidno iz zgornjega grafa. Navedeni trend ponazarja rast konkurence na trgu širokopalovnega dostopa, kar kaže tudi na dobre rezultate dosedanjih regulatornih odločitev Agencije.

Graf št. 15: Penetracija fiksnega širokopalovnega dostopa do interneta

V letu 2007 je opazna nadaljnja rast penetracije širokopasovnih priključkov tako glede na gospodinjstva kot glede na prebivalstvo. Še posebej je razveseljiv podatek o penetraciji glede na gospodinjstva, saj je ta podatek bolj reprezentativen, kajti takšen dostop in storitve preko njega uporablja celotno gospodinjstvo in jih posamezni člani praviloma ne naročajo posebej, kot to velja denimo za storitve mobilne telefonije. Glede na podatke v Poročilu Evropske komisije za širokopasovni dostop² je penetracija širokopasovnih priključkov v Sloveniji blizu povprečju EU, kar kaže na dobro razvitost trga. Prav tako je Evropska komisija v 12. implementacijskem poročilu, glede na rast penetracije širokopasovnih priključkov, delovanje Agencije ocenila kot uspešno.

2.2.1.1 Dostopovna infrastruktura

Kot dostopovno infrastrukturo štejemo:

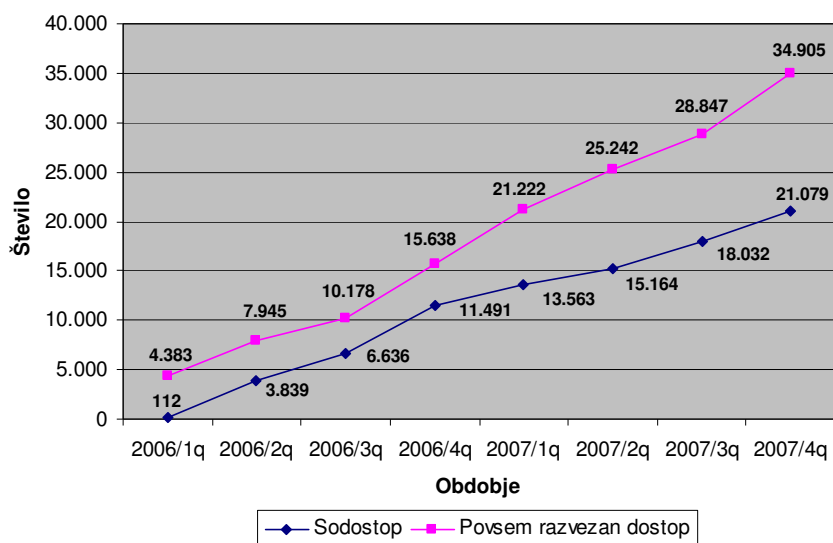
- razvezan dostop do krajevne zanke in
- dostop prek optičnih vlaken (FTTH/FTTP).

Pod pojmom krajevna zanka razumemo bakreno fizično dostopovno infrastrukturo med končnim uporabnikom in glavnim delilnikom ali drugo enakovredno napravo nekdanjega monopolnega operaterja fiksne telefonije, navadno v prostorih krajevne telefonske centrale. Razvezan dostop do krajevne zanke omogoča konkurenco ponudbe širokopasovnega dostopa do interneta prek xDSL tehnologije, brez podvajanja obstoječega omrežja.

Razvezan dostop do krajevne zanke je lahko povsem razvezan dostop, ki alternativnemu operaterju omogoča uporabo celotnega frekvenčnega spektra posukanega bakrenega para, lahko pa je sodostop, ki alternativnemu operaterju omogoča uporabo frekvenčnega spektra posukanega bakrenega para za negovorni pas, medtem ko krajevno zanko za zagotavljanje javno dostopnih telefonskih storitev še naprej zagotavlja družba Telekom Slovenije. Za zagotavljanje razvezanega dostopa do krajevne zanke alternativnemu operaterju je potrebna skupna lokacija, to je skupna uporaba objektov oziroma zagotavljanje fizičnega prostora in tehničnih zmogljivosti potrebnih za primerno namestitvev in povezavo ustrezne opreme alternativnega operaterja, zlasti DSLAM-ov za zagotavljanje lastnih širokopasovnih storitev.

Iz spodnjega grafa je razvidno naraščanje tako priključkov preko povsem razvezanega dostopa kot tudi preko sodostopa.

Graf št. 16: Razmerje med priključki preko povsem razvezanega dostopa in preko sodostopa

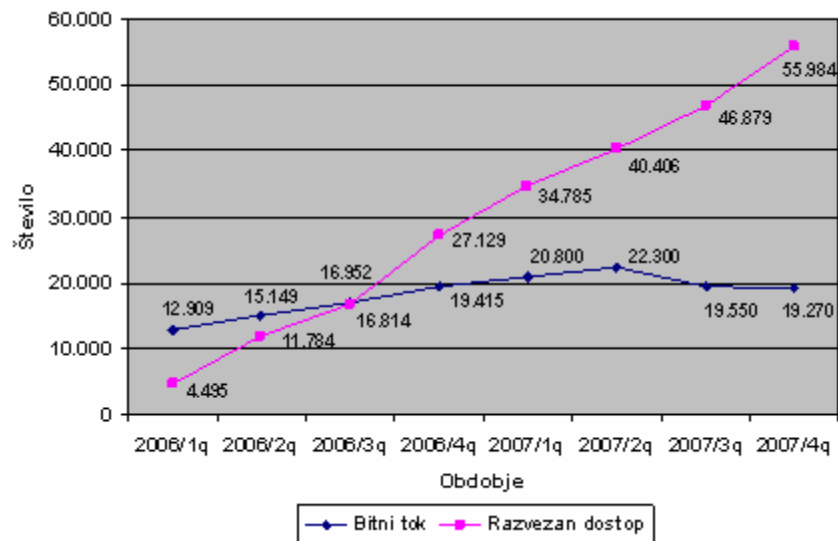

Vir: APEK, 2008

²http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomms/doc/implementation_enforcement/broadband_access/Broadband_data_july07_final.pdf

Razvezan dostop pridobiva na pomenu tudi v primerjavi z bitnim tokom, pri katerem družba Telekom Slovenije za razliko od razvezave krajevne zanke alternativnemu operaterju, poleg bakrene dostopovne infrastrukture ponuja tudi grosistično xDSL storitev ter po potrebi dodaten transport preko IP/MPLS omrežja. Večanje števila razvezanih zank v primerjavi s priključki z bitnim tokom pomeni pozitiven razvoj, saj kaže na nove investicije alternativnih operaterjev v dostopovno infrastrukturo in njihovo napredovanje na sam vrh t. i. investicijske lestve (*ladder of investment*). Spodnji graf nam pri tem kaže veliko večjo rast števila priključkov preko razvezane krajevne zanke kot preko bitnega toka, kjer je v drugi polovici leta 2007 število priključkov začelo postopno upadati. Razlog za to so, kot rečeno, investicije alternativnih operaterjev v lastno infrastrukturo oziroma njihovo vzpenjanje po investicijski lestvici, zlasti v smislu prehoda na razvezan dostop.

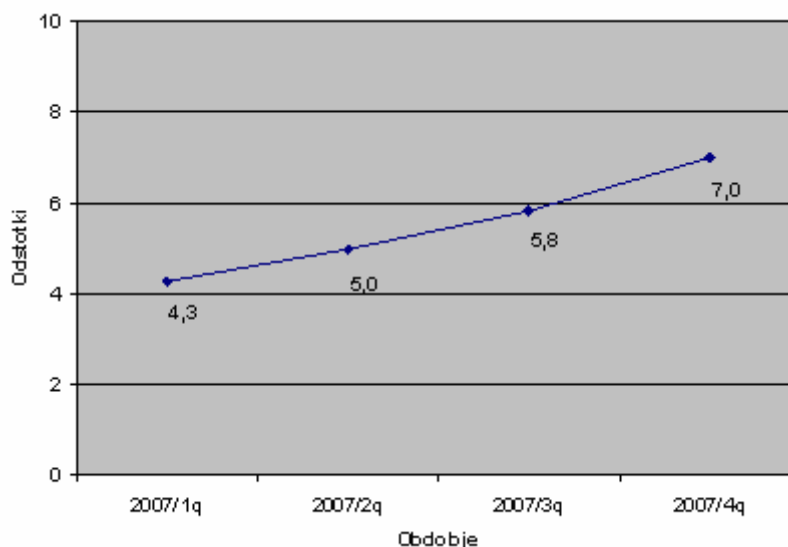
Graf št. 17: Razmerje med številom priključkov preko bitnega toka in preko razvezave krajevne zanke

Vir: APEK, 2008

Evropska komisija je v svojem 12. implementacijskem poročilu rast števila razvezanih krajevnih zank v Sloveniji ocenila kot pozitiven rezultat učinkovite regulacije medoperaterskih trgov za širokopasovni dostop in razvezanega dostopa do krajevne zanke. Iz spodnjega grafa je razvidno, da se delež razvezanih krajevnih zank v opazovanem obdobju še povečuje.

Graf št. 18: Delež razvezanih krajevnih zank

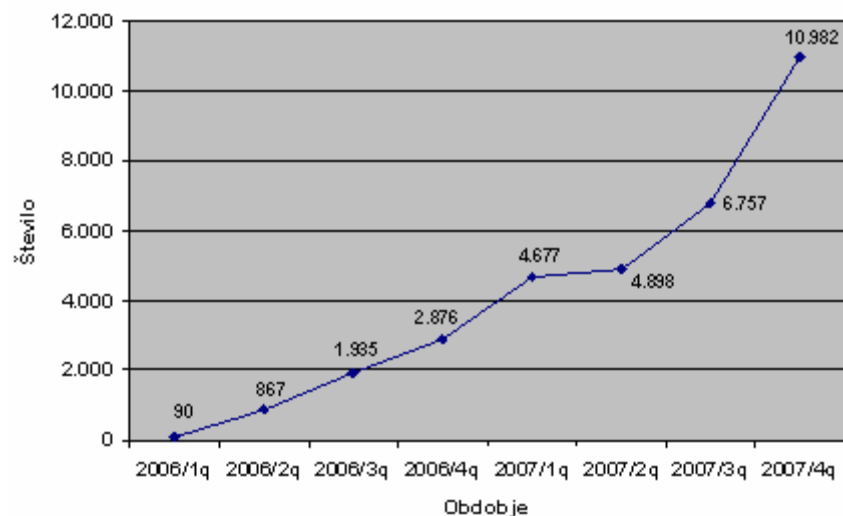

Vir: APEK, 2008

Tendence razvoja infrastrukture so v gradnji dostopovnih optičnih omrežij do končnih uporabnikov (FTTH). Gre za pomemben tehnološki prehod iz krajevnih bakrenih omrežij na optična vlakna. Leto 2007 je zaznamovala intenzivna gradnja optičnih omrežij družb T-2 d. o. o., in Telekom Slovenije. Trenutno se tovrstno dostopovno omrežje zaradi visokih stroškov gradnje, gradi zlasti v urbanih središčih, kjer je gostota prebivalstva večja in zato tudi prej ekonomsko upravičena.

Število priključkov FTTH se je v letu 2007 povečalo za 281,8%. Navedeno je razvidno tudi iz spodnjega grafa.

Graf št. 19: Rast števila priključkov prek optike

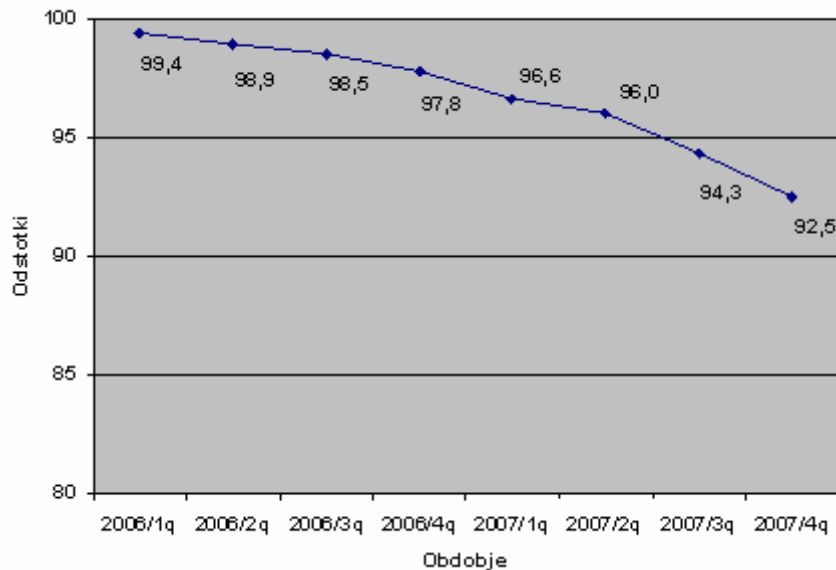
Vir: APEK, 2008

2.2.2 Fiksna telefonija

Storitev klasične fiksne telefonije je dobila poleg mobilne telefonije za konkurenco še IP telefonijo. Rezultat omenjenega je stalno upadanje števila klasičnih telefonskih priključkov in slabljenje položaja vodilnega operaterja na tem področju; posledično tudi slednji pospešeno prehaja na IP telefonijo.

Pomembne prednosti IP telefonije so prihranki pri mesečnih stroških klicev in naročin (v omrežju operaterja so pri posameznih operaterjih klici brezplačni, klici v lokalna omrežja in tujino pa praviloma znatno cenejši), možnost integracije novih tehnologij in implementacije novih storitev. Pri vsem tem gre za cenovno ugoden način govorne komunikacije. Iz tega razloga IP telefonija vse bolj prodira v domove in podjetja. Glede na dejstvo, da želi vse več operaterjev ponujati internetne storitve preko optičnega omrežja, bo uvajanje novih storitev, ki zahtevajo velike podatkovne hitrosti lažje in učinkovitejše.

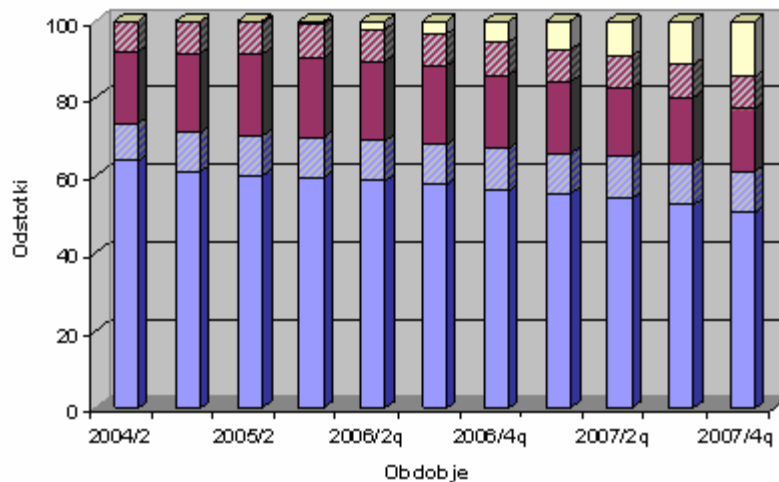
Graf št. 20: Tržni delež družbe Telekom Slovenije na trgu fiksne telefonije glede na delež priključkov

Vir: APEK, 2008

Pri zagotavljanju direktnega dostopa do javnega telefonskega omrežja na fiksni lokaciji tržni delež družbe Telekom Slovenije stalno pada na račun povečevanja tržnih deležev alternativnih operaterjev, ki ponujajo IP telefonijo, kar ponazarja zgornji graf. V primerjavi s koncem leta 2006 je tržni delež družbe Telekom Slovenije padel za 5,3 odstotnih točk in za 6,9 odstotnih točk gledano od začetka leta 2006.

Graf št. 21: Deleži telefonskih priključkov po tehnologijah

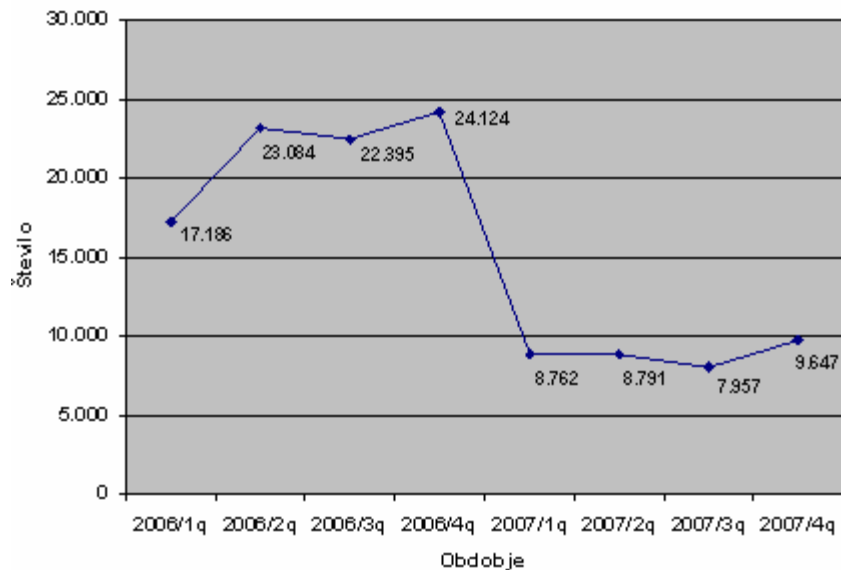

	2006/1q	2006/2q	2006/3q	2006/4q	2007/1q	2007/2q	2007/3q	2007/4q
PSTN	59,5	58,7	57,8	56,4	55,2	54,1	52,6	50,6
PSTN Centreks	10,5	10,5	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6
ISDN BA in PA	20,6	20,4	19,9	19,1	18,5	17,9	17,1	16,1
ISDN Centreks	8,5	8,5	8,4	8,5	8,4	8,5	8,4	8,4
VoIP	1,0	2,0	3,3	5,4	7,2	8,9	11,4	14,3

Vir: APEK, 2008

Iz grafa deležev telefonskih priključkov po tehnologijah je razviden trend rasti IP telefonije, predvsem na račun upadanja števila PSTN in ISDN priključkov. IP telefonija tako konstantno nadomešča klasično fiksno telefonijo. V primerjavi s koncem leta 2006 je zrasla za 8,9 odstotnih točk. Storitve je zanimiva cenovno, pa tudi zaradi možnosti vrste nadgradenj in implementacij novih storitev. Zanimanje za storitev IP telefonije se pri podjetjih in posameznikih vztrajno povečuje, zato pričakujemo nadaljnjo rast deleža IP telefonije nasproti deležu storitev klasične telefonije. Število priključkov PSTN in ISDN Centrekxa še naprej stagnira.

Graf št. 22: Število uporabnikov indirektnega dostopa (storitvi izbire ali predizbire (CS/CPS))

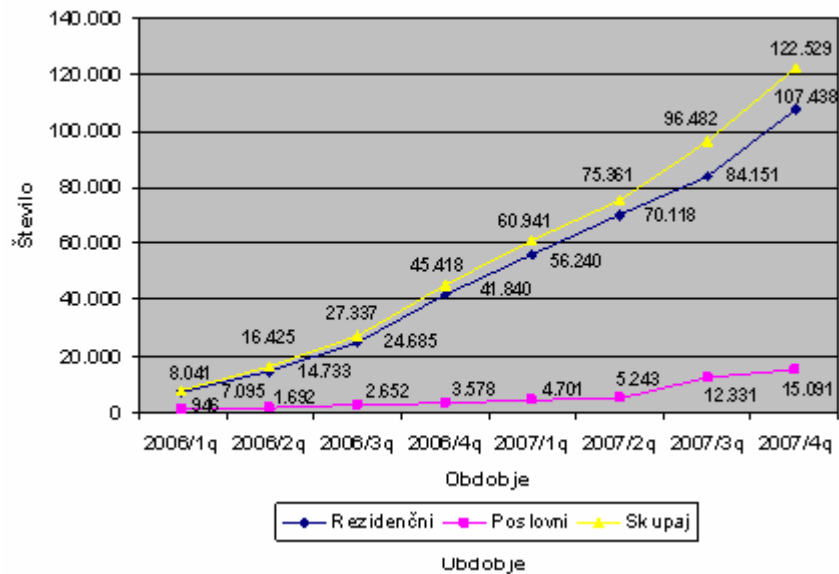

Vir: APEK, 2008

Indirektni dostop predstavlja storitvi izbire ali predizbire (CS/CPS), kar pomeni, da je imetnik priključka družba Telekom Slovenije, končni uporabnik pa izbere operaterja za določen klic oziroma predizbere operaterja za klice v tujino, domača fiksna ali mobilna omrežja. Indirektni dostop alternativnim operaterjem omogoča uveljavitev na trgu in sčasoma rast s prehodom na višjo raven investicijske lestvice - zlasti na razvezavo krajevne zanke.

Iz zgornjega grafa je razviden velik padec števila uporabnikov indirektnega dostopa konec leta 2006 in v začetku leta 2007. Za operaterje zaradi tehnoloških in komercialnih omejitev ni tako zanimiv kot direktni dostop. Direktni dostop pomeni, da alternativni operater ponuja storitev preko lastne dostopovne infrastrukture (npr. kabel, FTTH, WLR) ali preko razvezane krajevne zanke. Padec lahko pripišemo zlasti prehodu na navedene oblike dostopa in IP telefonijo.

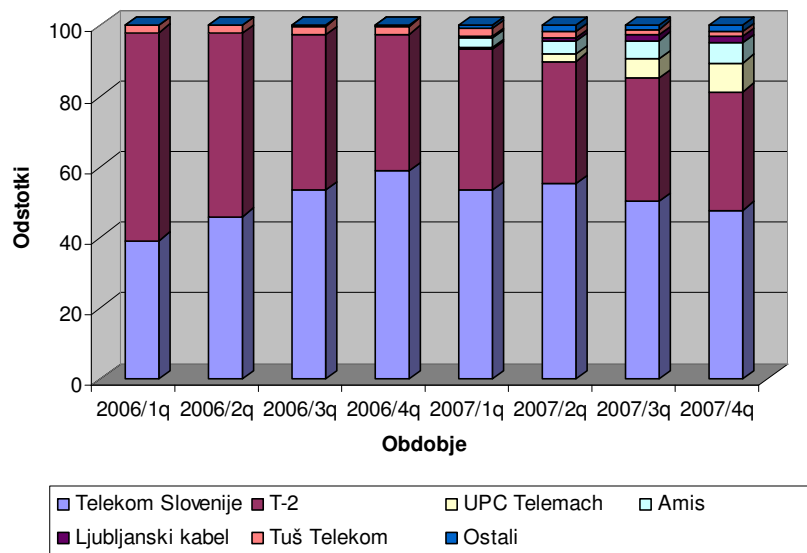
Graf št. 23: Rast VoIP priključkov

Vir: APEK, 2008

Iz zgornjega grafa je razvidno, da je konec leta 2007 vzpostavljenih 122.529 rezidenčnih in poslovnih VoIP priključkov, kar je za 169,8% več v primerjavi s koncem leta 2006.

Graf št. 24: Tržni deleži IP telefonije

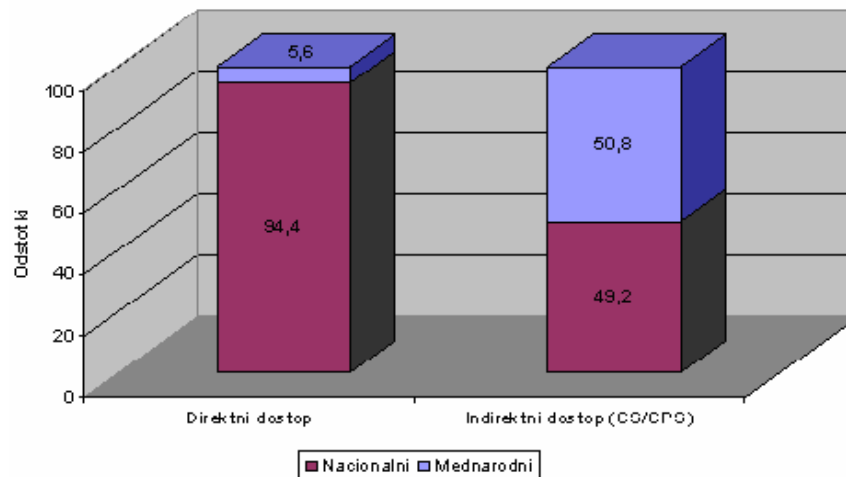
	2006/1q	2006/2q	2006/3q	2006/4q	2007/1q	2007/2q	2007/3q	2007/4q
Telekom Slovenije	39,1	45,9	53,3	58,9	53,5	55,2	50,2	47,8
T-2	58,9	51,8	44,1	38,7	39,8	34,7	34,8	33,5
UPC Telemach					0,6	2,2	5,4	8,1
Amis					2,7	3,5	5,3	5,6
Ljubljanski kabel					0,4	1,0	1,7	1,9
Tuš Telekom	2,0	2,3	2,5	2,2	2,1	1,8	1,6	1,3
Ostali	0,0	0,0	0,1	0,2	0,9	1,6	1,0	1,8

Vir: APEK, 2008

Na slovenskem trgu elektronskih komunikacij deluje 9 operaterjev, ki ponujajo IP telefonijo kot javno dostopno telefonsko storitev. Na tem mestu je potrebno omeniti tudi statusno združitev največjega slovenskega ponudnika internetnih storitev SiOL-a in družbe Telekom

Slovenije. Tako je SiOL postal del matične družbe, ki je prevzela trženje blagovne znamke SiOL. Kljub temu je delež družbe Telekom Slovenije v primerjavi s koncem leta 2006 padel za 11,1 odstotnih točk. V opazovanem obdobju vidimo padec tržnega deleža naslednjih operaterjev: T-2 d. o. o., za 5,2 odstotnih točk in družbe Tuš Telekom d. d. za 0,9 odstotne točke. Največji porast tržnega deleža je dosegel UPC Telemach d. o. o., in sicer za 1,9 odstotne točke, kljub temu, da je začel ponujati storitev IP telefonije 1. 3. 2007.

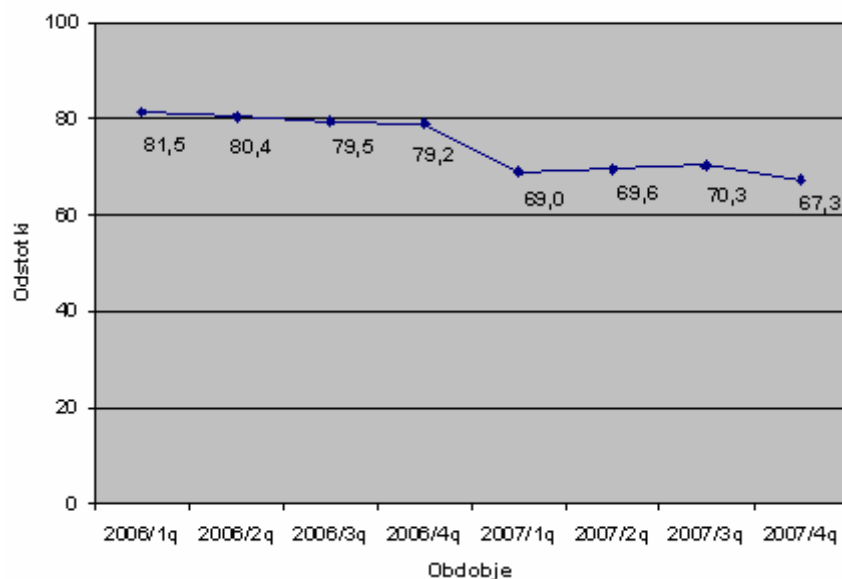
Graf št. 25: Deleži nacionalnega in mednarodnega prometa

Vir: APEK, 2008

Zgornji graf prikazuje distribucijo mednarodnega in nacionalnega prometa med direktnim in indirektnim dostopom, kjer lahko vidimo, da je delež mednarodnega prometa pri direktnem dostopu 5,6%, pri indirektnem pa 50,8%. Iz tega lahko sklepamo, da uporabniki pretežno uporabljajo indirektni dostop za mednarodne klice.

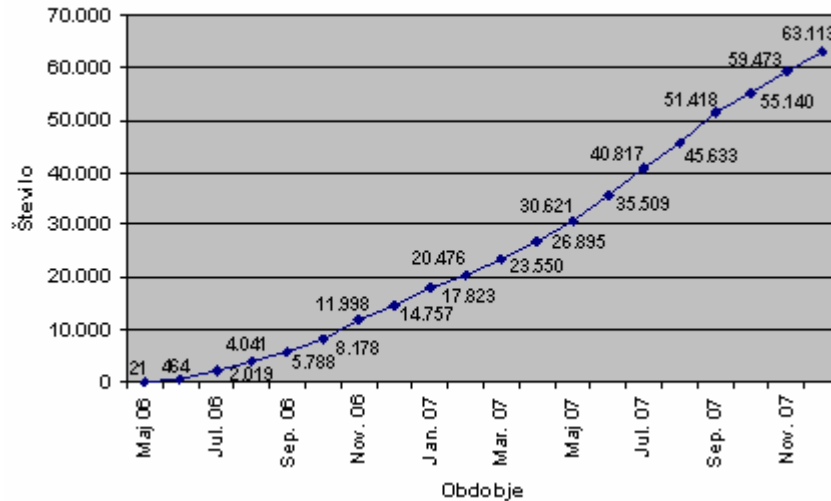
Graf št. 26: Delež družbe Telekom Slovenije d. d. na trgu mednarodnega prometa po minutah

Vir: APEK, 2008

Iz zgornjega grafa je razvidno, da se je konkurenca na trgu mednarodnega prometa konstantno krepila skozi celo leto 2007. Delež posredovanih mednarodnih minut družbe Telekom Slovenije se je na račun ostalih operaterjev direktnega in indirektnega dostopa zmanjšal za 11,9 odstotnih točk.

Graf št. 27: Rast števila prenesenih fiksnih števil

Vir: APEK, 2008

Iz zgornjega grafa je razvidno, da prenosljivost fiksnih telefonskih števil strmo narašča. Konec zadnjega četrletja 2007 je bilo prenesenih 63.113 fiksnih telefonskih števil, kar je za 327,7% več v primerjavi s preteklim letom.

2.2.3 Mobilna telefonija

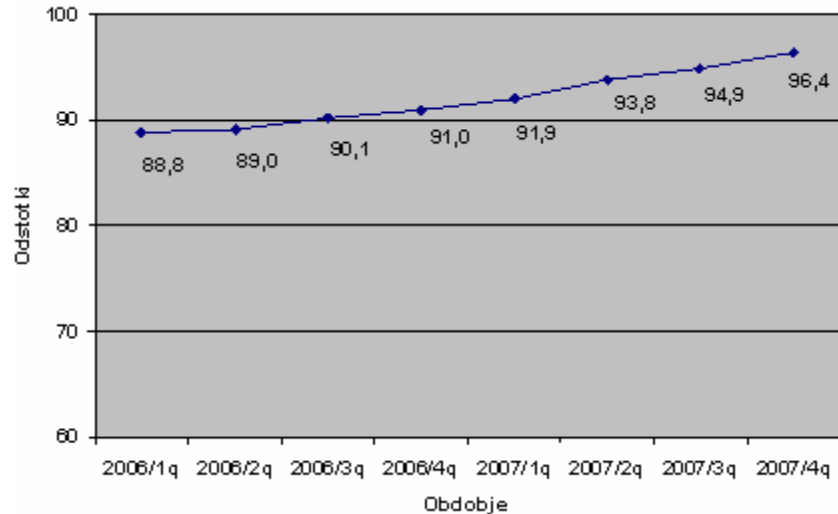
Slovenija je leto 2006 zaključila z dvema infrastrukturnima operaterjema in dvema operaterjema - ponudnikoma storitev. Stanje ob zaključku leta 2007 ponuja še bolj konkurenčno sliko. Družbama Mobitel d. d. in Si.mobil d. d. se je v zadnjem kvartalu leta pridružil tudi nov infrastrukturni operater Tušmobil d. o. o., čigar komercialni vstop na trg je bil pričakovan.

Uspešno pa sta svojo pot nadaljevala tudi oba ponudnika storitev Debitel d. d. in Izimobil d. d. Tako lahko v Sloveniji končni uporabniki izbirajo med petimi GSM in tremi UMTS ponudniki storitev. Prav pri slednjem je treba poudariti, da je poleg družbe Mobitel d. d. (in družbe Debitel d. d. v okviru uporabe omrežja in storitev družbe Mobitel d. d.), storitve prek tehnologije UMTS pričela ponujati tudi družba Si.mobil d.d. Poleg nabora kakovostnih govornih storitev, ki jih ponuja vseh pet operaterjev, je končnim uporabnikom v vedno boljši obliki in v vedno večji meri ponujen tudi ustrezen prenos podatkov prek mobilnih omrežij, bodisi s pomočjo GPRS/EDGE tehnologije bodisi s pomočjo najmodernejših tehnologij, ki omogočajo širokopasovni mobilni dostop UMTS/HSDPA.

Agencija je v letu 2007 prek zunanega izvajalca, raziskovalne družbe Ninamedia d. o. o., izvedla raziskavo o uporabi mobilnih podatkovnih storitev. Anketiranci mobilne storitve in mobilni telefon vedno bolj uporabljajo tudi za pregledovanje spletnih vsebin. Na bolj pogosto uporabo pregledovanja spletnih vsebin prek mobilnih storitev in mobilnih telefonov bi glede na izsledke raziskave lahko vplivali ugodnejša cena, večje prenosne hitrosti in boljši paketi.

2.2.3.1 Penetracija

Graf št. 28: Penetracija aktivnih uporabnikov mobilnih storitev

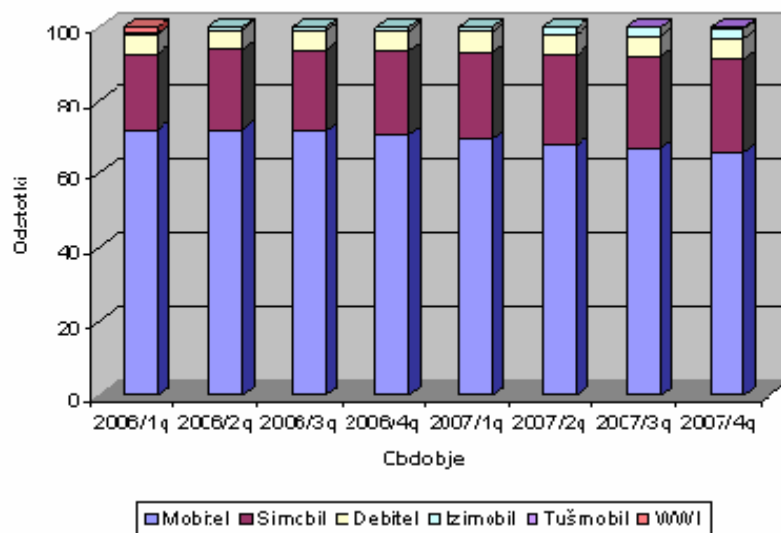
Vir: APEK, 2008

Penetracija aktivnih uporabnikov mobilne telefonije kaže počasno, a konstantno rast. V letu 2007 je presegla 96%, kar govori o tem, da je mobilna telefonija že dosegla zrelo dobo, kljub vsemu pa lahko poleg prehodov med operaterji ti še vedno računajo tudi na povsem nove uporabnike, saj trg še ni popolnoma zasičen.

2.2.3.2. Tržni deleži

Tudi v letu 2007 se je nadaljevalo prerazporejanje tržnih deležev uporabnikov med operaterji. Slednje kaže na to, da ob ustrezni in kakovostni strategiji ponudniki storitev lahko konkurirajo družbi Mobitel d.d., ki ji je tržni delež v zadnjem letu upadel za skoraj 5 odstotnih točk. Tržne deleže so tako povečali vsi ponudniki storitev, med njimi najbolj družba Izimobil d. d., ki je tržni delež podvojila, za njo Si.mobil d. d. in Debitel d. d. Pozitiven trend kaže tudi novi infrastrukturni operater Tušmobil d. o. o., ki je do konca leta 2007 svoj tržni delež dvignil na 0,6%.

Graf št. 29: Deleži aktivnih uporabnikov po operaterjih

	2006/1q	2006/2q	2006/3q	2006/4q	2007/1q	2007/2q	2007/3q	2007/4q
Mobitel	71,9	71,9	71,2	70,3	69,0	67,6	66,7	65,5
Simobil	20,9	22,1	22,5	23,1	24,1	24,7	25,3	25,8
Debitel	5,2	5,3	5,3	5,3	5,4	5,5	5,6	5,6
Izimobil	0,3	0,7	1,0	1,2	1,5	2,1	2,4	2,4
Tušmobil								0,6
WWI	1,7	0,0						

Vir: APEK, 2008

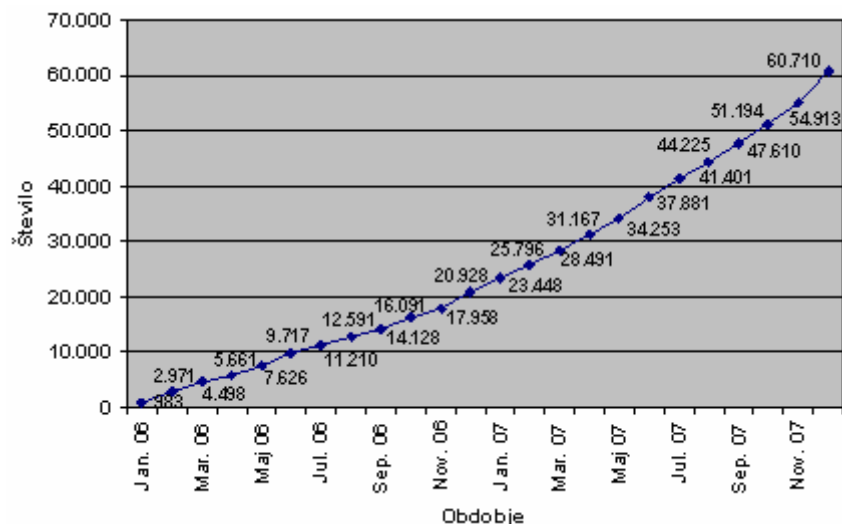
Prerazporejanje tržnih deležev lahko pripišemo različnim razlogom. Kot prvega lahko omenimo pozitiven rezultat veleprodajne regulacije na upoštevni mobilnih trgih, temu pa sledi zavest operaterjev o vedno večjih zahtevah uporabnikov po kakovosti in raznovrstnosti storitev. Pomemben dejavnik je tudi pravilna tržna predstavitev slednjih čim širšim skupinam uporabnikov, ki so ponudnika storitev pripravljeni zamenjati.

2.2.3.3. UMTS uporabniki

Nedvomno je široka in množična uporaba podatkovnih storitev v mobilnih omrežjih operaterjem izziv, kar se že kaže v oblikovanju uporabnikom bolj zanimivih in tudi cenovno dostopnih podatkovnih paketov. Tovrstna dostopnost in nabor ustreznih storitev ter vsebin bo pri uporabnikih naletela na ustrezen odziv, zato lahko že v naslednjem letu pričakujemo še večjo rast podatkovnega prometa, ki ga ustvarijo operaterji. V primerjavi s prejšnjimi leti so operaterji temu primerno pričeli oblikovati tudi ustrezne podatkovne pakete. Poleg družbe Mobitel d. d., ki je s storitvami UMTS prisotna že od leta 2003, se je s tovrstnimi storitvami na trg v zadnji polovici leta 2007 vključil tudi Si.mobil d. d. Oba ponujata s HSDPA nadgrajeno tehnologijo UMTS.

2.2.3.4. Prenosljivost mobilnih števil

Graf št. 30: Rast števila prenesenih mobilnih števil

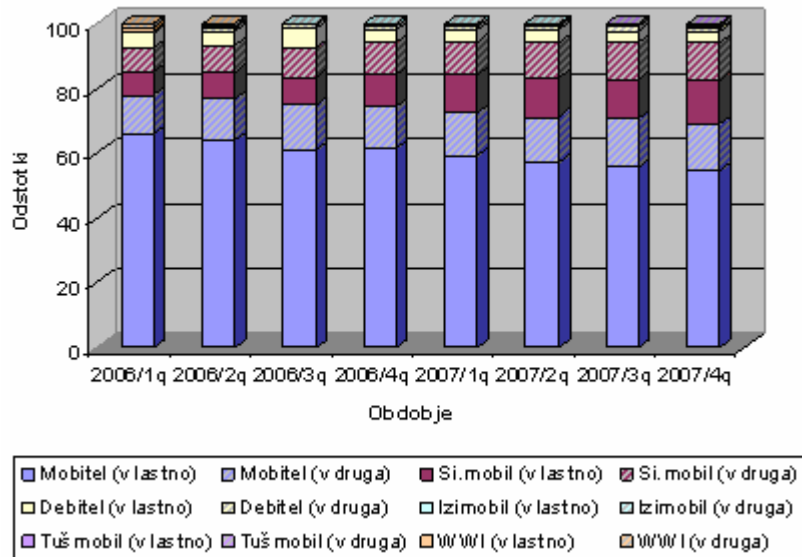
Vir: APEK, 2008

Prenosljivost mobilnih telefonskih števil je po dveh letih, odkar je na voljo, presegla 60.000 prenosov med ponudniki storitev mobilne telefonije, kar pomeni, da je pri uporabnikih doživela velik odziv in vsekakor pripomogla k prej ugotovljenemu prerazporejanju tržnih deležev.

2.2.3.5. Promet v mobilnih omrežjih

Graf št. 31: Posredovanje klicev - delež minut v lastnem in iz lastnega omrežja

	2006/1q	2006/2q	2006/3q	2006/4q	2007/1q	2007/2q	2007/3q	2007/4q
Mobitel (v lastno)	66,1	64,1	61,1	61,4	59,4	57,3	55,6	54,7
Mobitel (v druga)	12,0	12,6	13,6	12,9	13,1	13,9	15,1	14,2
Si.mobil (v lastno)	7,2	8,3	8,8	9,9	11,8	12,2	12,4	13,6
Si.mobil (v druga)	7,4	8,3	9,0	9,7	10,1	10,9	11,2	11,6
Debitel (v lastno)	4,3	4,4	5,8	4,2	3,9	3,7	3,5	3,4
Debitel (v druga)	0,8	0,9	1,1	0,8	0,9	1,0	1,1	1,0
Izimobil (v lastno)	0,0	0,0	0,1	0,1	0,6	0,7	0,8	0,7
Izimobil (v druga)	0,1	0,3	0,4	0,9	0,2	0,3	0,3	0,3
Tušmobil (v lastno)								0,0
Tušmobil (v druga)								0,3
WWI (v lastno)	1,0	0,5						
WWI (v druga)	1,2	0,7						

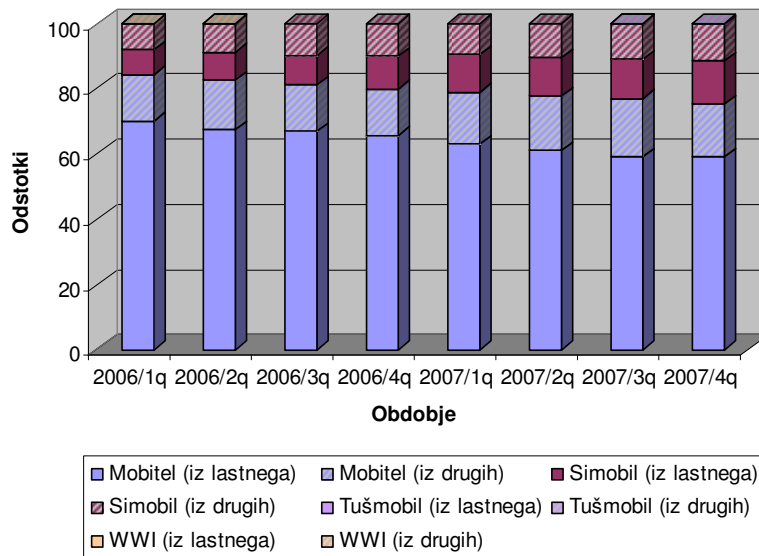
Vir: APEK, 2008

Največji delež vseh odhodnih klicev je še vedno opravljenih znotraj omrežja Mobitel, čeprav upada. Še vedno se večja delež odhodnih klicev, ki jih opravijo uporabniki družbe Si.mobil d.d. Posledično lahko ugotovimo, da se pri odhodnih klicih tržni deleži vse bolj razporejajo med operaterje, kar je posledica trenda razporejanja deleža aktivnih uporabnikov med operaterji.

Dohodni promet lahko v svojem omrežju zaključi le infrastrukturni operater. Tak operater zaključi tudi promet, namenjen uporabnikom ponudnika storitev, ki za svoje delovanje uporablja njegovo omrežje. V Sloveniji tako družba Mobitel d. d. zaključuje promet za lastne končne uporabnike in za uporabnike ponudnikov storitev Debitel in Izimobil, družba Simobil d. d., pa le za svoje končne uporabnike, saj preko njegovega omrežja ne deluje noben ponudnik storitev.

Graf št. 32: Zaključevanje klicev - deleži minut

	2006/1q	2006/2q	2006/3q	2006/4q	2007/1q	2007/2q	2007/3q	2007/4q
Mobitel (iz lastnega)	70,1	67,5	66,8	65,8	62,9	60,9	59,0	59,0
Mobitel (iz drugih)	14,3	15,0	14,2	14,1	16,0	16,9	17,9	16,1
Simobil (iz lastnega)	7,7	8,7	9,2	10,2	11,6	11,7	12,0	13,5
Simobil (iz drugih)	7,9	8,7	9,7	9,9	9,5	10,4	11,1	11,2
Tušmobil (iz lastnega)								0,0
Tušmobil (iz drugih)								0,1
WWI (iz lastnega)	0,0	0,0						
WWI (iz drugih)	0,0	0,0						

Vir: APEK, 2008

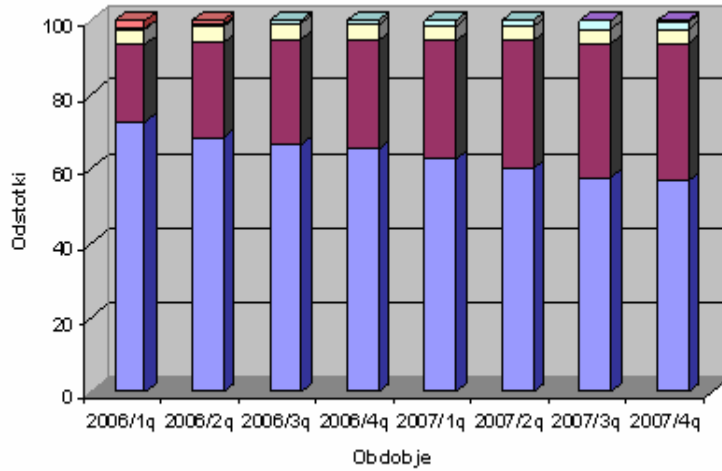
V zvezi z zaključevanjem klicev lahko ugotovimo podobno. Razporejeni deleži uporabnikov posledično pomenijo upadanje deleža klicev, ki se zaključijo v omrežju Mobitel d. d. in večanje deleža klicev, ki se zaključijo v omrežju Si.mobil. Znotraj tega graf kaže, da pada delež klicev, ki izvirajo od Mobitelovih končnih uporabnikov in jih družba Mobitel d. d. zaključi v lastnem omrežju. Pri tem je potrebno omeniti, da je delež klicev zaključenih v omrežju družbe Tušmobil d. o. o., precej nizek, prav zaradi njenega šele nedavnega vstopa na trg.

2.2.3.6. SMS in MMS

Zelo priljubljeni in poleg govornih še vedno najbolj sprejeti storitvi sta prav gotovo SMS in MMS. Izimobil d. d. in Si.mobil d. d. svoj delež pri poslanih SMS in MMS sporočilih v letu 2007 zvišujeta, Debitel d. d. ga približno ohranja, medtem ko družbi Mobitel d.d. delež upada.

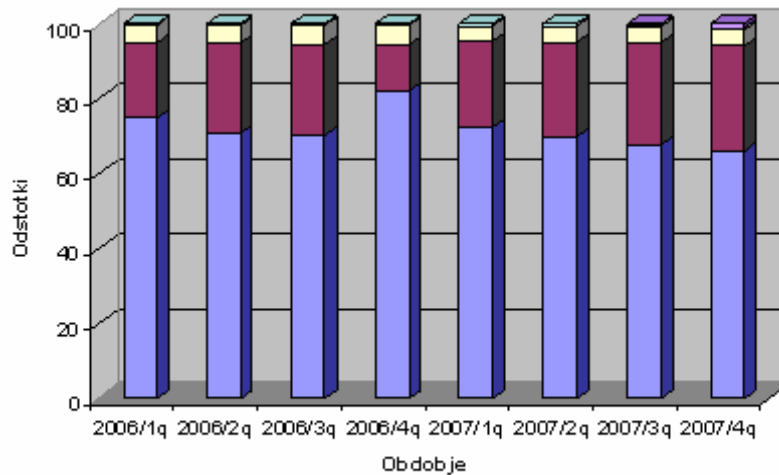

Graf št. 33: Deleži poslanih SMS po operaterjih

	2006/1q	2006/2q	2006/3q	2006/4q	2007/1q	2007/2q	2007/3q	2007/4q
Mobitel	72,8	68,4	66,5	65,2	62,7	60,1	57,8	56,5
Simobil	20,7	25,6	28,3	29,3	31,7	34,3	35,9	37,2
Debitel	4,0	4,1	4,1	4,2	4,0	3,8	3,8	3,9
Izimobil	0,2	0,6	1,1	1,3	1,5	1,8	2,5	2,0
Tušmobil								0,5
WWI	2,3	1,2						

Graf št. 34: Deleži poslanih MMS po operaterjih

	2006/1q	2006/2q	2006/3q	2006/4q	2007/1q	2007/2q	2007/3q	2007/4q
Mobitel	75,0	71,0	70,3	82,1	72,4	69,8	67,8	66,1
Simobil	20,1	24,1	24,3	12,4	23,0	25,4	27,2	28,0
Debitel	4,9	4,7	5,1	5,3	4,1	4,3	4,4	4,3
Izimobil	0,0	0,2	0,3	0,2	0,5	0,5	0,6	0,6
Tušmobil							0,1	1,0

Vir: APEK, 2008